

№ 47 (20062) 2012-рэ илъэс гъубдж ГЪЭТХАПЭМ и 20

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Урысые Федерацием и Президент ихэдзынхэм адакІоу район администрацием ипащэ фэгъэхьыгъэ хэдзынхэу гъэтхапэм и 4-м щыІагъэхэм зэфэхьысыжьэу афэхъугъэхэм къатегущы Гагъ хэдзынхэмкІэ чІыпІэ комиссием итхьаматэу Лариса Шубинар. Ащ къызэри-ІуагъэмкІэ, районым щыпсэухэу, хэдзынхэм ахэлэжьагъэхэм ащыщэу нэбгырэ 12 266-мэ Е.Ковалевым амакъэ фатыгъ, ар зэкІэмкІи процент 47,11-рэ мэхъу.

Мыекъопэ районым щыкІогъэ хэдзын кампаниер шапхъэхэм адиштэу, хэ-

ИІэнатіэ Іухьаг

Муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» иадминистрацие ипащэу хадзыжьыгъэ Евгений Ковалевыр иІэнатІэ зэрэјухьэрэм фэгъэхьыгъэ торжественнэ зэхахьэ тыгъуасэ поселкэу Тульскэм щыкіуагь. Ащ хэлэжьагьэх Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгьо Совет – Ха-сэм идепутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, районым щыпсэухэрэр, нэмыкіхэри.

рэхъугъэр къы Іуагъ ык Іи республикэм х ь а игъэцэкІэкІо хэбзэ органхэм ацІэкІэ рай- хэпш I ы он администрацием ипащэу хадзыгъэ хъощт. Е.Ковалевым къыфэгушІуагъ нэужым гущыІэ зыштэгьэ ТхьакІущынэ Асльан. Мыщ икандидатурэ цІыфхэм зэрэдырагъэштагъэр гуапэ зэрэщыхъугъэр, ащ ІэкІэлъхэр дакІоу зэшІуихын фэе Іофыгъоу ыпашъхьэ итыр зэрэмымакІэри къыхигъэщыгъэх.

Мыекъопэ районым хэхъоныгъэхэр ышІынхэм сыдигъуи тынаІэ тетэгъэты, тапэкІи арэущтэу щытыщт, къыІуагъ АР-м и ЛІышъхьэ районым щыпсэухэрэм закъыфигъазэзэ. – ЗэкІэмэ анахь шъхьаІэр социальнэ мэхьанэ зиІэ Іофыгъохэр ээшІохыгъэнхэр, щыІэкІэ-псэукІэр нахышІу шІыгъэныр арых. Непэ районым ит псэуп Іэхэм япроцент 42-мэ гъэстыныпхъэ шхъуант Гэр ящэлІагъ, ау а къэгъэльэгъонхэм тэ тагъэразэрэп. Мы лъэныкъомкІэ Мыекъопэ районыр анахь район пэрытхэм ясатыр хэдгъэуцоныр, акІэдгъэхьажьыныр ары пшъэрылъэу тиІэр. Илъэс заулэкІэ ари зэшІохыгъэ зэрэхъущтым сицыхьэ телъ.

Республикэм ипащэ къызэри ІуагъэмкІэ, газым имызакъоу, псыр, электричествэр районым ипсэупІэхэм аращалІэх, льэмыджхэр ашІых, инфраструктурэр зэтырагъэпсыхьэ. Туристическэ кластерым игъэпсын къыдыхэлъытагъэу ашІыщт къушъхьэ курортэу «Лэгъо-Накъэм» а зэкІэри фэІорышІэнэу щыт. Мы проектыр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэ зыхъукІэ, нэбгырэ мин 20 -ытоаты фехеппыр е Пепры е перефестивной в противной в

укъоныгъэхэр щымы Гэу зэхэщагъэ зэ- штых, республикэ бюджетым къихьэрэ къулахьхэм кІзу ахэ-Мыекъопэ хэхъоныгъэхэр ышІынхэмкІэ амалэу зэкІэ бгъэфедэнхэ зэрэфаер ыкІи

> ашкІэ пшъэдэкІыжь зыхьыщт район администрацием ипащэу хадзыжьыгъэ Е.Ковалевым бэкІэ зэрэщыгугъыхэрэр ТхьакІущынэ Аслъан къыІуагъ. Зипшъэрылъхэр зыгъэцэкІэнэу езыгъэжьэгъэ пащэм джащ фэдэу къыфэгушІуагъэх районым иветеран организациехэм, гъэсэныгъэм, медицинэм, культурэм ялІыкІохэр, предпринимательхэр, нэмыкІхэри.

> Торжественнэ зэхахьэм икІэух Е.Ковалевыр къыщыгущыІэзэ, хэдзынхэм къякІолІагъэхэм, зымакъэ фэзытыгъэхэм, джащ фэдэу къыдезымыгъэштагъэхэми «тхьашъуегъэпсэу» къариІуагъ. Районым иэкономикэ хэхъоныгъэхэр фэхъунхэм, цІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахышІу шІыгъэным, хэдзакІохэм цыхьэу къыфашІыгъэр къыгъэшъыпкъэжьыным мафэ къэс ишъыпкъэу зэрэпылъыщтыр къыІуагъ.

> > ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Шъуетэгъэблагъэ!

Ильэсыбэ хъугъэу шІуагьэ къытэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ Іоф зэрашІэрэм, къыткІэхъухьэхэрэм яегъэджэнрэ япГунрэкГэ гъэхъагъэхэр зэряГэхэм фэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

Адыгэ Республикэм

и Къэралыгъо Совет —

Абрэдж Мэлайчэт Даутэ ыпхьум, Тэхьутэмыкъое районымкІэ къуаджэу Щынджые дэт МБОУ «Гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджапІзу N 24-р» зыфиІорэм биологиемкІз икІэлэегъаджэ;

Кущмызэкъо Людэ Мыхьамодэ ыпхъум, Адыгэкъалэ дэт МБОУ «Хь.Я. Бэрэтарым ыцІэкІэ щыт гурыт еджапІзу N 2-м» нэмыцыбзэмкІз икІэлэегъаджэ.

ИжъыкІэ кънщегъэжьагъэу гъэтхапэм и 21-м, дунаим зыкъызщызэІуихырэм, зыщыкІэжьырэм ехъулІзу, адыгэхэм илъэсыкІэр къихьагъэу алънтэштыгъэ ыкІи игъэкІотыгьэу хагъэунэфыкІыщтыгьэ.

Псауныгъэрэ гъэбэжъурэ къаритынэу, нэхьойрэ дэрмэнрэ яунэхэм арылъынэу, дунаир мамырынэу ахэр Тхьэм елъэ Гущтыгъэх.

Шъозэбэным, шыгъачъэм, адыгэ джэгук Гэ зэфэшъхьафхэм мэфэкІыр къагъэкІэракІэщтыгъэ, ини, цІыкІуи зыхэлэжьэрэ джэгушхокІэ аухыжьыщтыгъэ.

Мы шэн-хэбзэ дахэр къэІэты--ыажоруссти супис минсслисж гъэным яшъыпкъэу дэлажьэх Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэмрэ» льэпкъ культурэм и Гупчэрэ. Адыгэ Республикэм икъэлэ шъхьа Гэу Мыекъуапэ мыгъэ щызэхащэрэ мэфэкІым хэлэжьэштых орэды-Іохэр, орэдыІо ыкІи къэшъокІо купхэр. Адыгэ джэгум щызэнэкьокъущтых къэшъуакІохэр, къыхахышт анахь пшъэшъэ дахэр, зэряшэнэу, адыгэ шхынхэр апагъохыщтых, къекІолІагъэхэм.

МэфэкІыр гъэтхапэм и 21-м сыхьатыр 18-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей ыпашъхьэ щырагъэжьэщт.

Жъи, кІи «сыхэлэжьэн, сиадыгэ хабзэ згъэкІодынэп» зыІорэ пстэури къетэгъэблагъэ.

Тигъэзетеджэ лъапІэхэр!

Аужырэ уахътэм тищыІэныгъэ зэхьокІыныгъэу къыхэхъухьэхэрэм ащыщ Интернетым зызэриушъомбгъурэр, ар зыгъэфедэхэрэм япчъагъэ зэрэхэхьо зэпытырэр. Компьютер зимы Зу джы щыІэр макІэ, сотовэ телефонхэр зэкІэми аІыгъых, ахэмкІэ Интернетым ухэхьанышъ, дунаим щыхъурэ-щышІэхэрэр псынкІ у зэбгъэшІэнхэ плъэкІыщт. Гъэзетым непэрэ къэбархэр неущрэ мафэм нахыыжьэу къыщыхимыутышъухэмэ, телевидением икъэбар къыдэкІыгъо нэс къимыхьэхэмэ, Интернетым джыдэдэм хъурэр е ибгъотэнышъ, ущеджэн, е ущеплъын плъэкІыщт. ЗэкІэмэ анахь Іэрыфэгъоу ар джырэ уахътэм щыт.

Ащ ІофыгъошІу зэрэпыльыр къыдэтлъыти, тэри Интернетым сайт къыщызэІутхыгъагъ. Тисайт зылажьэрэр бэшІагъэ, ащ къыхахьэхэу, къыщыхэтыутыхэрэм яджэхэрэри щыІэх. Непэ тигъэзет аІэкІэхьанышъ, еджэнхэ амал тилъэпкъэгъухэу ІэкІыбым щыІэхэм ямыІэми, тисайт къыхэхьанхэшъ, Адыгеим щыхъурэ-щышІэрэм зыщыщагъэгъозэн алъэкІы. Тистатьяхэу Интернетым идгъахьэщтыгъэхэр тыркубзэкІэ е арапыбзэкІэ зэрадзэкІыжьыхэти, ежьхэм ясайтхэм арагъэхьажьыщтыгъэх. Джы тэр-тэрэу титхыгъэхэр тыркубзэкІи арапыбзэкІи зэтыдзэкІыхэзэ тисайт иттІупщыхьэхэу тыублагъэ.

Тисайт иадрес тигъэзет иапэрэ нэкІубгьо тет (www.adygvoice.ru), шъухахьэмэ, шъулъэгъун къэбархэри, политикэм, экономикэм, культурэм афэгъэхьыгъэхэри, тарихъ нэкІубгъохэри адыгабзэкІи, урысыбзэкІи, тыркубзэкІи, арапыбзэкІи къазэрэщыхэтыутыхэрэр. Тисайт гъэшІэгъонэу, гъэкІэрэкІагъэу, бгъэфедэнкІэ Іэрыфэгъоу гъэпсыгъэ. ШІыгъахэ зыхъукІэ, ар зи арыхэп, ау ащ екІолІэкІэ шъхьафи ищыкІагъ, мылъкуи пэІохьэ. Лъэшэу тафэраз ти-Іэшъхьэтетхэу тисайт зэхъокІыныгъэхэр фэтшІынхэмкІэ къыддеІагъэхэм, тафэраз АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэу, икомитетхэм япащэхэу Мырзэ Джанбэчрэ КІэрэщэ Андзауррэ. Ахэр ары апэ дэдэ тишІоигъоныгъэхэм къадезыгъэштагъэхэр ыкІи сайтыкІэм пэІухьащт мылькур бюджетым къыдэльытагъэу шІыгъэным дэлэжьагъэхэр.

Тиредакцие хэхьоныгъэу и Іэхэм ащыщэу тэльытэ сайтым зэхьокІыныгъэхэр зэрэфэтшІышъугъэр. Адыгеим имызакъоу, ІэкІыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ адыгэхэми талъы Іэсышьоу зэрэхъусъэм, титхыгъэхэм мехеждж мехегыстит меде зэрэхэдгъэхьошъугъэм, ащ елъытыгъэу Адыгеим, адыгэ лъэпкъым афэгъэхьыгъэ къэбархэм ащыдгъэгъозэнхэ зэрэтлъэкІырэм тагъэгушхо. Лъэпкъыр зыкІыныгъэ гъогум тезыщэхэрэм ар ашыш.

ДЭРБЭ Тимур.

Makb

Мыекъуапэ иурамэу Лениным ыцІэ зыхьырэм тет унэу Хъут Щамсудинэ илъэсыбэрэ зыщыпсэугъэм тыгъуасэ мыжьобгъу къыщызэ Іуахыгъ.

ЕгъашІэм **КЪЫТХЭТЫЩТ**

Ащ фэгъэхьыгъэ зэхахьэм къекІолІагъэх иІахьылхэр, иныбджэгъухэр, Іоф дэзышІагъэхэр. АРИГИ-м идиректорэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу Бырсыр Батырбый зэхахьэр зэрищагъ.

- Щамсудинэ ищыІэныгъэ гъогу щысэтехыпІэу щыт, ыпсэ емыблэжьэу адыгэ лъэпкъым фэлэжьагъэмэ ащыщ. НыбджэгъукІи ІофшІэгъукІи фэдэ щы Іагьэп, упч Ізжьэгьоу ти Іагь. Ынэхэм алъэгьущтыгъэп нахь мышІэми, наукэм фэлэжьэн ылъэкІыгь, — къыІуагъ филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу, академикэу Мамый Руслъан. - НэгушІоу, гупшысэм зэльиштагьэу Щамсудинэ тыгу къинэжьыгъ.

Іофтхьабзэм хэлэжьагъэхэм мыжьобгъум къэгъагъэхэр кІэралъхьагъэх

ШХОНЧЫБЭШІЭ Рузан.

КІэлэцІыкІухэм япсауныгьэ

агъэпытэ

Сабыйхэм ыкІи зихэхъогъухэм языгъэпсэфыгъо ыкІи япсауныгъэ игъэпытэн тэрэзэу, шапхъэхэм адиштэу зэхэщэгъэным епхыгъэ Іофыгъохэр зэшІохыгъэнхэр республикэм ипштэрылъ шъхьаГэхэм зэу ащыщ. Ар пчъагъэрэ къыхигъэщыгъ ыкІи республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ органхэм ана Гэтыраригъэдзагъ Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан.

Зызыгъэпсэфы ыкІи зипсауныгъэ зыгъэпытэ зышІоигъо кІэлэцІыкІухэм апае блэкІыгъэ илъэсхэм дэгъоу Іоф зышІэгъэ лагерьхэу «Лань», «Горная» ыкІи «Предгорье Кавказа» зыфиІохэрэм япчъэхэр зэІухыгъэщтых.

Мы лагерьхэм защызыгъэпсэфыгъэ кІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ изытет нахьышІу зэрэхъужьырэр тизэфэхьысыжьхэм къагъэлъэгъуагъ, — еІо АР-м ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэхэмрэкІэ и Министерствэ ипащэу Наталья Широковам. Ар бгъэшІэгьонэуи щытэп: сабыим ипсауныгъэ зишІуагъэ

екІын ылъэкІыщт гъомылэпхъэ зэфэшъхьафхэр мы лагерьхэм ащаратых, психологическэ микроклиматыр дэгъу дэд, сабыйхэм ашІогъэшІэгъоныщт Іофтхьабзэхэри зэхащэх. А зэкІэми зэгъусэу шІогъэшхо къаты.

Министрэм къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, лагерьхэм зисабый зыгъакІо зышІоигъо ны-тыхэр цІыфхэм ясоциальнэ фэІофашІэхэр зыщагъэцэкІэрэ чІыпІэ

гупчэхэм (зыщыпсэухэрэм ельытыгьэу) зафагьэзэн альэкІыщт. Гъот макІэ зиІэ унагъохэм ыпкІэ хэмыльэу путевкэхэр аратыштых.

2012-рэ илъэсыр къызихьагъэм къыщегъэжьагъэу Адыгеим щыпсэурэ кІэлэцІыкІу 530-мэ загъэпсэфыгъ ыкІи япсауныгъэ агъэпытагъ.

> Адыгэ Республикэм и **Пышъхьэ ипресс-къулыкъу**

УпчІэхэр – джэуапхэр

Ны мылъкур, ар зэрэбгъэфедэн

плъэкІыщтыр Мы Іофыгъом фэгъэхьыгъэ упчізу къзуцухэрэм специалистхэм джэуапэу къаратыжьыхэрэм тигъэзетеджэхэр ащыгъэгъозэгъэнхэр лъытэгъэкІуатэ.

Унэ ныкъошІым иухыжьын ны мылькур унэе кІэлэцІыкІу пэІудгъэхьан тлъэкІыщта ны мылъкур ятІонэрэ сабыеу къытфэхъугъэм ыныбжь илъэсищ мыхьугьэми? Чыгур хэта ащыгъум зытетхэгъэн фаер, унэр джыри тымытыгьэгомэ, зыми ар темытхагъэгомэ? хынэуи щыта?

Сабыим ыныбжь илъэсищ мыхъузэ ны мылъкур зыпэІубгъэхьан плъэкІыщтыр унэ пщэфыным фэшІ чІыфэ банкым къыІыпхыгъэмэ, аш итыжьын ары. Унэм ишІын ны мылъкур пэІубгъэхьан зыплъэкІыщтыр сабыим ыныбжь илъэсищ хъумэ ары ныІэп. Унэм ишІынкІэ Іизын уиІэн фае, чІыгур тетхэгъэн фае сертификатыр къызэратыгъэм е ащ ишъхьэгъусэ. Мы чыпын жашыгалеминын фае унэр зышъуухыкІэ, ар зэшъхьэгъусэхэм ыкІи кІэлэцІыкІухэм зэфэдэу яеу зэрэщытымкІэ нотариусым тхыль ежьугьэгьэхьазырынэу зэрэщытыр.

ЯтІонэрэ кІэлэцІыкІоу ны мылъкур къызыфытатырэм ыныбжь ильэси 4 хъугъэ. Іо**ныгьо мазэм сыфежьэгьагь а** хэм а учреждением зэзэгьыныгъэ

ІыгъыпІзу сабыир зэттыгъэм ыпкІэ пэІузгьэхьанэу, ау сфэгьэхъугъэп, гъэсэныгъэ ащ кІэлэцІыкІум зэрэщырагьэгьотырэмкІэ тхыль ясхьылІэн фаеу къысаІуагъ. Ау кІэлэцІыкІў ІыгьыпІэм сыд гьэсэныгьа ща-Унэм ишІынкІэ Іизын къаІыт- ратырэр?! БэмышІзу зэхэсхыгьэ законым зэхъокІыныгъэ фа шІыгьэу. Сыда мы Іофыгьом фэгьэхьыгьэү аш къыІорэр?

Ны мылъкур зэрэбгъэфедэн плъэкІыщтхэм зэрахэхъуагъэм фэгъэхьыгъэ унашъо бэмышІэу ыштагъ Урысые Федерацием и Правительствэ. Ахэм зыкІэ ащыш ны мылъкур кІэлэцІыкІум гъэсэныгъэ егъэгъотыгъэным пэІугъэхьэгъэным имызакъоу, кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм зэрэчІэсым ыпкІэ итынкІи къызыфэбгъэфедэн зэрэплъэкІыщтыр. Мэхьанэ иІэп кІэлэцІыкІу ІыгынПэр зыфэдэм: муниципальнэми, унэе ІыгъыпІзу ар щытми. Ау а кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм ащ фэдэ учреждениехэм япрограммэ тетэу Іоф ышІэн фае.

Ны мылъкумкІэ ащ фэдэ Іы--оатиоІшиє итиє єІяпи меІпиат

дашІын ыкІи ар ПенсиехэмкІэ фондым рахьылІэн фае.

Ны мылькур тэ тиунагьокІэ пэІутэгьахьэ кІэлэ нахыыжьыр ыпкІэ хэлъэу институтым щегьэджэгьэным. Ау джы ащ иеджэн епхыгьэ гумэкІыгьохэр щыІэх, къычІагьэкІыным ищынагьуи къэуцугь. Арэущтэу зыхъукІэ, ны мылъкум щыщ институтым зэрагьэхьырэр къызэтедгьэуцон тльэкІыщта?

Ары, ахъщэр апшъэрэ еджапІэм фэмыкІонэу шъушІын шъулъэкІыщт. Ащ пае ПенсиехэмкІэ фондым ешъухьылІэн фае кІалэр институтым къызэрэчІагъэкІыгъэр къэзыушыхьатырэ тхылъ. А тхылъыр зышъутырэ мазэм къыкІэльыкІорэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу ПенсиехэмкІэ фондым ахъщэр шъуисчет рихыжьыщтэп. КІалэм нэужым еджэным пидзэжьын ыльэкІымэ, къэнэгъэ ахъщэр институтым фагъэхьынэу шъушІын шъулъэкІыщт е нэмыкІ Іофыгьоу законодательствэм къыдилъытэхэрэм ащыщ пэІужъугъэхьан шъуфит.

Зыгъэхьазырыгъэр

Пенсиехэм къахэхъощт

Гупчэ СМИ-хэм къызэратыгъэмкІэ, Урысые Федерацием и Минздравсоцразвитие иколлегие джырэблагъэ игъэкІотыгъэ зэхэсыгьоу иІагьэм къыщыгущы-Іэзэ, УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиным мэлыльфэгъум и 1-м пенсиехэр проценти 3,4-у индексацие ашІыштхэу къы Уагъ.

- 2012-рэ илъэсым имэзае и 1-м ІофшІэнымкІэ пенсиехэр проценти 7-у къэтІэтыгъагъэх, мэлылъфэгъум и 1-м джыри проценти 3,4-у индексацие тшІыщтых. ЗэкІэмкІи зызэхэбгъэхьожьхэкІэ, ар проценти 10-м ехъу. ПенсиехэмкІэ фондым 2012-рэ илъэсым телъытэгъэ ибюджет зэхэдгъэуцо зэхъум зэрэдгьэнэфэгъагъэм ар нахыыб, къы Јуагъ Правительствэм и Тхьаматэ.

Пенсиехэм яхьыл Гагъэу къызыщыуцугъэхэм къахигъэхъожьыгъ мэлылъфэгъум и 1-м социальнэ пенсиехэри процент 14,1-у къызэраГэтыщтхэр. Ар ПенсиехэмкІэ фондым ибюджет ехьылІэгъэ законым зэрэщагъэнэфэгъагъэм шІокІы.

Правительствэм и Тхьаматэ

Минздравсоцразвитием пшъэрыль фишІыгь пенсиехэм льапсэу яІэр зэхьокІыгъэным ехьылІэгъэ стратегиеу пІэлъэ чыжьэм тельытагьэр зэхагьэуцо зыхьукІэ пенсиехэм апае цІыфхэм мылькоу зэІуагъэкІагъэм федэ къегъэтыгъэным епхыгъэ лъэныкъохэри къыдалъытэнхэ фаеу. Пенсиехэм апае зэІуагъэкІэгъэ мылъкур ашІомыкІодынэу гъэпсыгъэн зэрэфаем имызакъоу, ащ федэ къегъэтыгъэн фаеу зэрилъытэрэр къыІуагъ.

Джащ фэдэу цІыфым пенсие зыфагъэуцущт пІалъэр къэсыгъэу, ау ар аримыгъэгъэуцугъэ зыхъукІэ, ипенсие нахьыбэ зэрэхъущтым имеханизми къагъотын фаеу пшъэрылъ къыгъэуцугъ. «Пенсием зыкlощт пlалъэр зэкІэзыхьэгъэ цІыфым кІэгушІуныгъэ шапхъэхэр фэгъэнэфэгъэнхэ фае», — къы Іуагъ Владимир Путиным. Пенсиер къаІимыхэу ІофшІэныр лъызыгъэкІотэрэ цІыфым кІэгушІуныгъэ амалхэр егъэгъотыгъэнхэр зэфагъэу зэрэщытым зэІукІэгъум хэлэжьагъэхэм анаІэ тыраригъэдзагъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

Рык Іощтым егьэгумэк Іых Къчаджэу Хьатыгъужъыкъуае фабэр унэ к оц Іым иуцорэп.

дэт фельдшерскэ-акушерскэ пунктыр (ФАП-р) зычІэт унэр зашІыгъэр илъэс 60-м къехъугъ. Ащ районым апэрэ сымэджэщэу щашІыгьагьэр чІэтыгь, къуаджэхэм, къутырхэм къарык і ыхэзэ, цІыфхэр, сабый цІыкІухэр мыщ щагьэхъужьыщтыгьэх, отделение зэфэшъхьафхэри иІагъэх. Сымэджэщым ищагу нэмык унэхэри псэуалъэхэри дэтыгъэх.

Уахътэм диштэрэ сымэджэщ ин район гупчэм зыщагъэпсым ыуж къабгынэгъэ унэхэр кІэлэцІыкІу лагерэу, тхьэльэІупІэу, еджапІэу илъэс зэфэшъхьафхэм агъэфедагъэх. Ахэм ащыщэу зы унэжъэу къэнагъэр кІымэфэ чъыІэм джы пэуцужьышъугъэп, сымаджэхэм ущяплъынк Іи ущяІэзэнкІи ФАП-р чъыІагъэ. Ащ иІофышІэхэм кІымафэми, мы уахътэми къин альэгъугъ, сымаджэхэм яунэхэм кІохэзэ -афа дехеІшаф-оЇеф естеІнішк гъэцэкІагъэх.

ФАП-р ІыгъэкІыкІэ арэп ар зытехьухьагъэр, бзылъфыгъэхэм ар къэбзэ-льабзэу аІыгъ, гъэ къэс унэ кІоцІыр, пчьэ-шъхьаныгъупчьэхэр агъалэх, зэралъэкІэу агъэцэкІэжьых. Ау сымаджэхэм ущя Іззэнэу, уцхэр щып Іыгъыжьынхэу зэрэщымытыжьыр район прокуратурэм ышІыгъэ уплъэкІунхэми къагъэлъэгъуагъ.

Пунктым газыри псыри къекІуалІэх, ау унэжъым идэпкъыхэр тІысыгъэх, чагъэх, жьыдэхьапІэхэр яІэ хъугъэ. Джащ фэдэу пхъэм хэшІыкІыгъэ пчъэшъхьаныгъупчъэхэми чъыІэри жьыбгъэри аубытыжьырэп. Трубэхэр дэгъоу къагъэплъыхэми,

Къуаджэм медпунктыкІэ зищыкІагъэр бэшІагъэ. Ахъщэ щымыІэм тыралъхьэзэ, илъэсипшІхэр зэкІэльыкІуагъэх.

ТапэкІи ФАП-м сымаджэхэр къакІохэзэ ашІыштмэ, ащ изытет «еІэзэшъущтхэмэ», амалэу яІэхэм тызакІэупчІэм, район сымэджэщым иврач шъхьаГэу Хьакъунэ Беллэ Іофыр зытетыр къы-

 Хьатыгъужъыкъуае дэт фельдшерскэ-акушерскэ пунктым изытет дэи дэдэу, Іоф щыплетыш уеныажы жылыму неГш. МыкІы зэрэчьыІагьэм къыхэкІэу икъоу агъэфэбэн амылъэкІыгъэми.

Чылэм ФАП кІэу щашІыщт. Іофыр егъэжьэгъах пІоми хъущт. Пунктым ипроект хьазыр, ар AP-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ чІэль, псэуальэм ишІын федеральнэ программэу «Къуаджэм социальнэ хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэр» зыфиІорэм къызэрэдилънтэу агъэцэкІэщт объектхэм ахагъэуцуагъэу щыт. ШЭхэу ФАП-р зышІышт псэольэшІ организациер аукциону районым щырекІокІыштым къыщынэфэщт. Тэгугъэ ыкІи тежэ ФАП-м ишІын зырагъэжьэщт уахътэм.

Беллэ къы Іуагъэхэм къадырагъэштагъ АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ и Іофыш Іэхэми. ФАП-м ипроект хьазыр, ар зэрагъэпсыщтымкІэ министрэхэм я Кабинет унашъо ыштэгъахэу щыт, Іофыгьор зэшІохыгьэ зэрэхъущтымкІэ гупчэм зэзэгъыныгъэ дашІыгъах. ФАП-м ишІын тызхэт илъэсыр имыкІызэ къаухынэу щыт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ШЪУНАІЭ ТЕШЪУДЗ! □

Акцие щыкІощт

Хабзэ зэрэхьугьэу, ильэс кьэс гъэтхапэм и 24-м хагъэунэфыкІы жъэгъэузым пэуцужьыгъэным и Дунэе мафэ. Ащ епхыгъэу пэшІо--вфенеал егдеахтфо усашеалық гъэхэр тэ тиреспублики щызэхащэх. Ахэм зыкІэ ащыщ гъэтхапэм и 21-м Мыекъуапэ, Лениным ыцІэ зыхьырэ гупчэм, акциеу «Белая ромашка» зыфиІоу щыкІощтыр. Мы мафэм сыхьатыр 11.00-м кънщегъэжьагъэу 14.00-м нэс фэе пстэуми флюорографие а гупчэм щашІын алъэкІыщт ыпкІэ хэмы-**ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.** Тэу. Акцием изэхэщак охэм, еІмманеалыажуруеп мысуеалеаж Адыгэ республикэ клиническэ диспансерым ыкІи общественнэ организациеу «Урысые Къащ Плъыжьыр» зыфиГорэм и Адыгэ чІыпІэ отделениерэ, мурадэу яІэр жъэгъэузыр нахь пасэу къыхэгъэщыгъэным ыкІи шІэхэу ар гъэхъужьыгъэным иамалэу щыт флюорографиер цІыфхэм нахь алъыгъэІэсыгъэныр, ащ имэхьанэ къэІэтыгъэныр ары.

Мы мафэм къэлэ гупчэм щыкІощт кІэлэцІыкІу сурэтхэм якъэгъэлъэгъонэу «Жъэгъэузым текІогъэнымкІэ ІэпыІэгъу сэри сэхъу» зыфиІорэр.

фен Облем ЛЪЭГЪО НЭф

~~-+6-31-6~~[~~3-46-34~~-

НЫДЭЛЪФЫБЗЭР — ЛЪЭПКЪКІЭН ЛЪАПІ

ІЭШЪЫНЭ Хьазрэт

Хэта зыІуагьэр тихэку цІыкІоу, Игубгьо бгьузэу, имэз пІуакІэу? Хэта зыІуагьэр тыбзэ тхьамыкІэу, Тыгум ихьыкІырэр фызэмыгьэкІоу?!

Псыхьо нашхьоу, гъэхъунэ шхъуантІэу Тихэку иІэр мыхъу-мыльытэжь. Ипшъэшъэ пІугъэ хъупхъэ нэжгъурэу, Ишъэо пІугъэ псэемыблэжь!

Тыбзэ зэгьэк Гури гоу зиогьугьэр Гъэбэжъу ощхым къыгьэлэбын. Тятэжъмэ ныбжьи къадэмыхъугъэр Тэ къыддэхьугь: лъэпкъыбэр — зы бын.

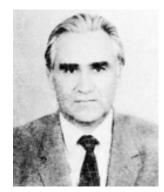
Зи зымышІахэрэр тихэку шІоцІыкІоу, КъотІысхьэшъ къогъум щэтхьаусыхэ. Гу нэкІым къекІурэр фызэмыгъэкІоу, Бзэр ыцунтхъэу ерагъэу матхэ...

Гу уиІэмэ, зыщыушху икъунэу, ТиІ хэгьэгушхо, къытфэгумэкІэу, Жабзэ пІулъмэ, бэ къырыпІонэу, ТиІ адыгабзэ, зыми хэмыкІуакІэу.

Чэщи мафи нахышІум факІоу Тихэку мэпсэу, дахэу зеІэт. Хэта зыІуагьэр тихэку цІыкІоу, Тыбзэ тхьамыкІэу зыІуагьэр хэт?!

БЭРЭТЭРЭ Хьамид

Синыдэлъфыбз

Джыри згъэшІэнэу сэшІэ сэ гъишъэ, Ау сымышІэжьмэ синыдэлъфыбзэ, Нарт Саусэрыкъо сшІэна ихъишъэ, Айдэмыркъаны сшІэна игъыбзэ?

СІорэмыльыжьи адыгэ псальэр, Сянэ сыдэущтэу ыцІэ къесІона? Сыбзэ Іумыльмэ, шІульэгьу пщынальэр Сльэпкьы сыдэущтэу фэзгьэлэжьэна?

СэшІэ сэ Іаджи, адыгэ хабзэр ШъорышІ тамыгъэ зыфишІыжьыгъэу, Ау Пшызэ икІмэ, иадыгабзэ ЗигъэнэшІошІзэ щыгъупшэжьыгъэу.

СикІыгь сэ Пшызи, сикІыгь хэгьэгум, Ау сщыгьупшагьэп льэпктым ыльапсэ, Гупшысэ къабзэу дэлтыр сыбгъэгум КъырысІотагь сэ сиадыгабзэ.

Адыгэ усэу сыкъызэджагъэр СырихьылІагъ сэ зыгу лъыІэсыгъи, Адыгэ тхылъэу афыздэсщагъэр Анахь тынышІухэм апэзышІыгъи...

Зыбзэ дэдзыхы зышІырэ цІыфыр, О къыпфэсэшІы зы дэо закъо: Пфэпщыныжьына нымкІэ уичІыфэ, Пфэщэчыжьына лъэпкъымкІэ хьакъыр?

Гъэмэфэ огъум псы чэндж гуІалэу Нэпкъым дэгъукІрэм фэдэу игъашІэ, Зэуи рамыдзэу, шІошІрэр раІуалІэу Синыдэлъфыбзэ игугъу къысфашІы:

«Моу типсырыкІы плъапэ зэрибдзэу Уиадыгабзэ хэт ищыкІагъ?..» АІозэ тхьапшрэ зэрамыпэсэу Ащ пае тхьапшрэ, тхьапшрэ фаІуагъ.

Мы дунай нэфым апэрэ псальэр Щыщ сфэзышІыгьэр синыдэльфыбз, Гур зыгьэгушхоу сигугьэ хапльэ Ильэгэ Іуатэу бгьэгум дизыбз.

Ным ибыдзыщэу clynэ lyфагьэр Дыджыпсыджые таущтэу сфэlон,

МЭЩБЭШІЭ Исхьакъ

Ныдэлъфыбз

ЦІыфыгьэ дахэу ащ къысхильхьагьэр Жьы щэгьу сеІэфэ гум щыбэгьон.

ЧІыльэм сехыжьэу сыкъытехьажьмэ, Сыхарэгьади, сымыдэхьун. Хьухэщтэп ясІоу сыбээ ясхьожьмэ, А сыхьат дэдэм сылІэжьми хьун!

Жьыбгьэу къильыгьэм фэдэу мэкъэхьоу, Уц тхьэпэ цІыкІум фэдэу Іушьабэу, ПсынэкІэчъ къабзэм фэдэу къысфэхьоу, Тыгьэу къысфепсрэм фэдэу сшІофабэу.

Синыдэльфыбзэ сфэдэйми дэгьуми Дунаир рысшІэу чІыльэм сытет, Сыдырэ уахьти — гьэбэжьуи огьуи — СэркІэ ощхбыбым ренэу ар фэд.

Хьатх Мыхьамэты иорэд мафэ Сщимыгьэгьупшэу лІэшІэгьум хещы, Нарт Шэбатныкьо ишьыпкьэ зафэ Бзэджагьэу щыІэр гьашІэм сфыхечы.

Сятэ ичІыгоу ным къыситыгъэм Ижьогъэ нэзы сыготэу сэкІо, Дэхагъэр зэкІэ фэзгъадэу тыгъэм АщкІэ дунаим орэд фэсэІо.

CE 33 CE 33

Сиадыгабз

«Къины, Онтэгъу.

Хьазабыр рыпІотэщтмэ — ар Іэрыфэгьу.

Убгэщтмэ — джадэ. Имэкъэ гъашІуи гъыбзэм фагъадэ...»

ИшІэти — щылыч. ПсынкІагьэу хэльыр — шы емылыч.

Гугъэуз макъэу ІуекІы унапчъэр. Хьылъэу зеІэты,

Хьылъэу зеІэты, ИгъашІэ фэдэкъабзэу. Сыд макъэ уиІэни, насып уиІагъэмэ?

Тэдэ къикІына, сикъош, адыгабзэр, Адыгэмэ къадэмыхъугъэмэ?..

УкъысэупчІмэ:
— Тыдэ къикІыгъ
Щылычэу джэрэ умакъэ?

Иорэд мэІупчъапчъэ,

— Сэшхуабэ къушъхьэтхмэ ащызэпыкІыгь, Хьадэгъур ашъхьагь щысакъэу.

УкъысэупчІмэ:
— Тыдэ къипхыгъ
Нэпсыцэу гъыбээ гущыГэр?
— Лъфыгъабэ къушъхьэтхмэ ащыфэхыгъ
СымышГэу ябэн зыдэщыГэр.

УкъысэупчІмэ:
— Таущтэу зепхьагь
Джы нэс уионтэгьуагьэ?
— Зы кІочІэ закьо гьэшІэным сиІагь —
Къэсльфыгьэм сыриджэгьуагьэп.

ЫшІагь улІэныр, Хьазабыр уашъхьагь итыныр. Ау джэгьогьугум уфэпщылІыныр ЫшІагьэп е гьэрэу зыптыныр.

КЪУЕКЪО Налбый

Нарт лъэпкъым уфэдэкъабзэу, Укъэзгъотыжьыгъ,

адыгабз. Сыдэпльыешь — сашъхьагьы огу къабзэр Зигьэадыгабзэу

нэфынабз.

Сыдэплъыешъ — тыжьгьзу, Пщэсыр сашъхьагъ къыщэкІуашъэ. Отэбэчэу, пчэнэ ищыгъзу, Адыгабзэр фэд чылэ пшъашъэм.

Пчэдыжьыпэмэ янэфы ткІопсымэ КъарэкІо осэпсы льапшъэу. Адыгэбзэ гущыІэр умыпсэмэ, Тэдэ укъикІыгь о, пшъашъэр?

ЗгъэшІагъи, згъэшІэщт илъэси УакъырэкІо о жьогьо Іапшъэу. Іэпэ закъокІэ огум унэрэнэси, КъэбгъэгущыІэн о, пшъашъэр.

КъэгущыІэн, фэмыщыІэу, ГъэшІэн насып ыгьотыгьэу: Адыгабзэм урэгущыІэшъ, Адыгабзэм псэ къыуитыгьэу.

Ныбжьык!!.. Сэ силэгъу. Насып рыпІотэщтмэ — ар Іэрыфэгъу.

ИшІэти огу нэф. Сабый макъэм фэд ащ ичэф.

Игугъу лъагэ. ГукІэгъу кІэлъэІурэп игущыІэ пагэ.

Иорэд гугъэтэджэу, Насыпы дахэкІэ цІыфыгум къеджэ.

Тэмабгьоу зеІэты, инасып фэдэкъабзэу, Сыд гьашІэ уиІэни, ныбджэгьу уимыІагьэмэ?

Тэдэ къикІыни, сикъош, адыгабзэр, Адыгэмэ къадэмыхъугъэмэ!..

Makb

ЛЪЭГЪО НЭФ

РАССКАЗ КІЭКІ

шхо ит. Игъомылэ зыдигощын гъунэгъухэр иІэхэпти, кІыкІаеу кІыгъэ. Ышъхьапэ уашъом кІэо, икъутамэхэм хъоо-пщаоу заушъомбгъугъ. Ин пстэумэ зэ--енабите емаха имы уенешка 3э, пэмычыжьэу щытыгъэ зэрыджэе чъыг цІыкІум лъыІэси ижьау чІигъэуцуагъ. Зэрэиным рыгушхоу, рыпагэу чъыгаем зэрыджаем риЈуагъ:

– Е-о-ой, сыкъыоплъышъ, сыдэу утхьамыкІэ дэд! Сижьау учІэтэу, гъэ реным тыгъэ къыптемыпсэу уигъашІэ къэпхьыщт. Моу зэ сэ къысэплъ, етІанэ мэзым ыльэныкъо плъэ. Аш хэт чъыг пстэумэ сашъхьарэщы. Якъутамэхэр пІытІыгъэхэу, фызыгъэхэу агоушхуагъэх, сэ хъоо-пщаоу зысыушъомбгъугъ. Шыфмэ чыжьэкІэ сыкъалъэгъу, гъэмафэрэ тыгъэнэстырым мэлахьохэм, чэмахьо-

ЕНСИЕМ сызэкІом, ильэс **▲ 4**1-рэ стаж сиГэу къысфалъы-

тагъ. МакІэп ар, Іоф зымышІэгъахэу

пенсием кІуагъэхэри щыІэх. Ау сэ къыс-

фэгъэхьыгъэмэ, тэрэзэп. Зы илъэсэп,

тІоп, щэп сшІудашхыгъэр. Тэрэзы-

гъэр илъэс 65-у пенсием сызыщы-

кІуагъэм илъэсищ хэгъэкІыгъэу къа-

лъытагъэмэ арыгъэ. Сыда пІомэ илъэ-

сищ дэдэ сымыныбжьэу сыкІэлэпэсэу

ІофшІэныр езгъажьи, етІанэ сыпчэнэ-

хъуагъ, сымэкъоуагъ, сыхэтэрыкІлэ-

жьыгъ, сыеджэкІуагъ... Ныбжьым сы-

зеуцоми пкІэнчъэу сыщысыгъэп: сы-

кІэлэегьэджагь, чІыпІэ коим сыритхьа-

мэтагъ. Арышъ, къызыщысшІэжьырэм

къыщегъэжьагъэу зэпымыоу сылэжьэ-

фронтым щыІагъ, тянэ сабыитІоу ты-

къылъэхэнэгъагъ. Шъхьадж зиІыгъы-

жьын фэягъ. Ным тыкъызыфигъэнэн

щымы Гэми, мафэ къэс бригадирым кол-

хоз шъофым ІофышІэ дигъэкІыщтыгъ.

Сшыпхъу цІыкІоу мэзэ заулэ нахь зы-

мыныбжыр кушъэм хэпхагъэу, ащ сэ

сырикІэлэпэсынэу унэм сянэ тыкъыри-

шІыхьэти, ІофышІэ кІощтыгъ. Кушъэр

сегугъоу згъэхъыещтыгъ, хьаулыеу

машхэ ясымыгъэІонэу. Ау «сегугъущэ-

мэ» згъэукІорэеуи къыхэкІыщтыгъ.

СфэукІочІыщтыгъэп къэсІэтыжьынэу.

Хэгъэгу зэошхор кІо зэхъум тятэ

кІуагъ.

Шъхьашытхьужь

хэм сижьау ягъэпсэфыпІ, бжыхьэм мэзыкъохэр ыгъатхъэхэу симышкІу ашхы. О хэт урищыкІагъа, ущыІэми цІыфхэми псэушъхьэхэми ашІэрэп.

- Хьау, аущтэу щытэп, ыштагъэп зэрыджэе чъыг цІыкІум. — О къызэрэпІорэм фэдэу зыми сыримыщыкІэгъэ дэдэп. Гъатхэм сикъэгъэгъэ фыжьхэмкІэ дунаир къэсэгъэкІэракІэ, бжьэхэр жъугъэу къыслъэІэсых, сикъэгъагъэмэ шъоу къахахы. Ар цІыфмэ гьомылэ афэхъу. УсакІохэм усэхэр сфызэхалъхьэх. Бжыхьэм...

- Сыд пІуагъэкІи, ситхьамыкІэжъ, сэ укъыскІэхьан. укъысэнэкъокъун плъэкІыщтэп, — зэрыджэе чъыгым пэгэкІзу сыпшъхьарытыщт...

къыригъэжьагъэр къеухыфэ ежэшъугъэп чъыгаер. — Моу зэ къысэплъыба, етโанэ о зэпльыжьыба! УпІытыгьэу, уфызыгъэу сижьау тхьамыкІэ цІыкІоу учІэт, дунаим утемытым фэд, узыльэгъурэ щыІэп.

Узэрэиным пае илыягъэу узшІомышІыжь, — зэрыджэе чъыгыми риІожьын къыгъотыгъ. — Йлыягъэу зыпэ зы-Іэтхэрэм къяхъулІэрэр зыщымыгъэгъупш. УапэкІэ къэтыр пшІэрэп.

Хьа-хьа-хьа. — лъэшэу. гъунэгъу мэзыр къыгъаджэу, иджэрпэджэжь чыжьэкІэ къэІоу щхыгъэ чъыгаер. — СапэкІэ къэтыр нафэба, сижьау учІэтэу уигъашІэ къэпхьыщт, сэ сыо-

Гъэмэфэ ощхым къыгъэжьэу къыублагъ. Ошъопщэ шІуцІэ онтэгъухэр, ерагъзу загъаззу къохьэпІэ-къыблэ лъэныкъомкІэ къыкъозэрэхыгъэх. Ошъуапщэхэр зэІитхъхэу пчыкІэр джэгуштыгъ, шыблэри лъэшэу гъуагъощтыгъ, хэгубжыкІызэ загъори гуих-псыихэу «кІанч» ригьа Гоу зиухьэщтыгь. Чъыгэе чъыгышхом ишъхьащытхъужь ыгу фэмыштэрэм фэдэу къеуи, зэфэдитІоу къызэгуигъэтхъыгъ. Бжыхьэ жьыбгъэшхоу къилъыгъэм мо чъыг сэкъатыр рикІыкІыгъ.

Чъыгэешхор зышъхьарымытыжь зэрыджэе чъыг цІыкІум тыгъэ къытепсэ зэхъум зиштагъ, кошагъэ. Гъатхэм къэгъэгъэ фыжьыбзэхэмкІэ

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

зифэпагъ. Къуаджэм къибыбыкІыгъэ бжьэхэр хьакІэу къыфакІощтыгъэх. Бжыхьэ зэхъум зэрыджэе Іарам плъыжьыбзэхэч тыгъэм пэжъычхэрэр цІыфмэ къалъэгъуи, кІымафэм къашъхьапэжьыщтэу аІозэ, ягуапэу пачи ядэжь ахьыгъ.

Чъыгаер икъутамэхэм атегъэкІагъэу, лІыжъ сымаджэу пІэм хэльым ехьщырэу чІыгум тельыгь. Ащ зэрыджэе чьыгыр фыреплъэкІи, къыриІощтыгъэхэр ыгу къэкІыжьыгъэхэу фидзыгъ:

- Джы къыбгурыІуагъэба

илыягъэу зыпэ зыІэтхэрэм, шъхьащытхъужьыныр зикlасэхэм къяхъулІэрэр?

Зызэриухыижьын фэдэ ІэубытыпІэ чъыгэежъым иІэпти, зиушъэфыгъ.

КІЭЛЭЦІЫКІУГЪОМ ИГУКЪЭКІЫЖЬХЭР

Ори умыгъэу, сэри сымыгъэу.

Гъыныеба ар зиІыгъыкІэр! КъызыхидзэкІэ сэри сыдэгъыщтыгъ, сызэрэамалынчъэр сишъхьакІоу.

НахьыбэрэмкІэ джаущтэу тянэ къытшъхьарыхьажьыщтыгъ, натрыф хьаджыгъэ гъожьым хэшІыкІыгъэ, кэшэ тІэкІоу къыратыгъэр тигъэшхынышъ дэкІыжьынэу щэджагъорэ зы сыхьат закъокІэ къызыдэхьажьыкІэ. Сэ зыпэсыхэрэм джыри сыфэдэзэ, сыкІэлэпэсыгъ. Сихэхъогъугъэба, силэгъумэ афэдэу сэри къэсчъыхьэ сшІоигъощтыгъэба.

Унэгъо заулэ тыхъоу фэтэрэу тызычІэсыгъэр КІэныбэ ХьакІмафэ «лишеннэ» ашІи, къытырахыгъэ унэу чылэ гузэгу шъыпкъэм итыгъэр ары. Тишъхьаныгъупчъэ уиплъымэ, чылэм дэс кІэлэцІыкІухэр зэкІэ къэзэрэугъоигъэх пшІуагъэшІэу, ащ лъэпцІэ лъэгукІэ сапэр щызэрафэу къызэрэщачъыхьэрэм машІор къыскІигъанэщтыгъ. Сшыпхъу

цІыкІу зыщыхэчъыерэм мыжьо гъэчъыгъэ шъхьаныгъупчъашъхьэм бгъэкІэ сытельэу, сынатІэ апчым еІулІыгъэу, сяхъуапсэу сяплъыщтыгъэ. Джаущтэу зы мафэм адрэ мафэр къыкІэлъыкІощтыгъ неущи, неущмыкІи узщыгугъын зи щымыІэу...

Зы мафэ горэм, е кушъэр сымыгъэукІорэйгъагъа, е узыщыгугъын зэрэщымыІэр къыдгурыІуагъэу тищыІакІэ тесэжьыгъэу зытщы Іэщтыгъа, тІуми тымыгъыгъэу, щэджэгъуашхэ тигъэшІынэу тянэ къыздэхьажьым, мэфэныкъор зэритщыгъэ шІыкІэм сырыгушхоу сшыпхъу цІыкІу зыфэзгъази ес-

– Ори умыгъэу, сэри сымыгъэу мамэ къэкІожьыгъ!

-гы ар фэщэГэныя зыгорэм къыфимыІотэнэу! Ау нэужкІэ кІэнэкІалъэ ар зышІы фэдэхэри къэхъугъэх, ІущхыпцІыкІыхэзэ, а гущыІэхэр сыгу

МЭХЪОШ Руслъан

къагъэк Іыжьыхэу, ау емыгупшысахэхэу сыныбжыгъэмрэ чІыпІэу сызэрытыгъэмрэ. Ар сыгу лъэшэу къеощтыгъ, ясІожьыни сымышІэу.

Нэужым, сытхэнэу зесэгъажьэм, мы темэ къиным ситворчествэ чІыпІэ щигъотыгъэу усэ стхыгъэ а сигущыІэ дэдэхэр ышъхьэу «Ори умыгъэу, сэри сымыгъэу...» Ащ щыщ строфитІу къэ-

«Ори умыгьэу, сэри сымыгьэу...» — *ПІонба укъэхъумэ лъэхъэнэ мыгьоу?!* Ныбжьыр щы закьоу укушьэпэсмэ, Уджэгун фалІэу Іадэм удэсмэ, Уежэээ уянэ, гъунэм унэсмэ?..

«Ори умыгьэу, сэри сымыгьэу...» — УмыІу плъэкІыщтмэ плъытэу ар лІыгьэу:

Гъэмэфэ мафэу гъунэ зимыІэр Ипщышъун фае укІал нэмыІэу, Зэпыпчын фае пшхыни щымыІэу... «Ори умыгьэу, сэри сымыгьэу»... — ПІон угушІонба лІыгьэ зепхьагьэу, Уянэ къэкІожьмэ!..

КІэлэцІыкІугъуи уригъаІэрэп, жъыгъуи уригъафэрэп заом, хым ыкІыб, псым ыкІыб, Тхьэм егъашІи зао ще-!ажеГетлымед

Лашын

Тхьэм зыдигъэзэжьыгъэ дунаим щышІу ешІ сикІэлэцІыкІугъом тигъунэгъущтыгъэу, зимыхьамелкІэ тыгу къэзыІэтыщтыгъэ адыгэ нью хьалэлэу Лащынэ. Ар сэ сишІэжь куоу ыкІи сыфэразэу къыхэнагъ.

Заом имэшІожь стыр ылыпкІэщтыгъ ини приктом захада имыгау. Спри захада имыгау. ціыкіоу илъэсищкіэ сэщ нахьи нахьыкІэр кІонэу ригъэжьэгъэ къодыеу унэм тизакъоу тыкъыришІыхьэти, тянэ колхоз хашъом ІофышІэ кІощтыгъэ. Тигъунэгъухэмрэ тэрырэ мыигъэу, ущызэкІэкІэпльэу къамыл дэпкъыкІэ зэпыутыгъагъ. Гъэтхэ гъуй-сыигъ, фэшІыгъэ щыІакІэ зиІэ чылэм зи дэсыгъэпщтын.

Бэрэ къыхэкІыщтыгъ Мэзмэ яныо Лащынэ сшыпхъунахынк і къеджэмэ, къамыл дэпкъым рищалІэу ыкІи ар зэ-ІуигъэкІотмэ къыдищэйзэ, пІэстэ бзыгъэ чъыІэм чэмытхъуогъэ тІэкІу тецІэлагьэу «ма, шъушхы» ыІозэ къыритэу. Дунаим ар тэркІэ зымыосагъэ щыІагъэп.

Гьотышхо зиІэмэ ащыщыгьэп Лащынэ. Ащ илІи заом щыІагъ, тэщ нахь такъырхэу гъэшхэнхэри иІагъэх. Арышъ, къелыжьыгъэкІэ е илыекІэ а пІэстэ бзыгъэр къытфищэищтыгъэп. Джар ицІыфыгъагъ, хьалэлыгъ, гукІэгъуи, гуегъуи хэлъыгъэх. Ищыгъупіастэ щыкізу шіошіырэм ыізгоу фэщэигъэм илъыгъ. ШІукІэ Лащынэ сыгу къинагъ, егъашІи сщыгъупшэштэп. Тхьэм джэнэт къыритынэу сыфэлъаІо.

Шіухьафтын

синасып къыхьи згъэшІэгъахэшъ, къысатэхэуи, сятэуи къыхэкІыгъ. Ау сыдрэ шІухьафтынэу къысатыгъэм къахэзгъэщэу зы сиІ — отэ зэшІоль!

Институтыр къэсыухи, чылэм къэзгъэзэжьыгъэу еджапІэм кІэлэегъаджэу

ЛЪЭС тюкіищрэ пшіырэм ехьу сыіутыгь. Шъхьэгъуси зэзгьэгьотыгьэу унэгъуакІэ сшІэщтыгъ, хапІи къаІысхи, унэ исшІыхьанэу езгъэжьэгъагъ. ЩымыІэм къыхэкІэу сэ сшъхьэкІэ зэшІосхын фаеу ыпэкІэ сымышІэщтыгьэ Іофыгьо пчъагъэ сапэ къикІыщтыгъэ. Мафэ горэм урокмэ азыфагу уахъ-

тэ къыдэфагъэти, къэрэгъулэу еджапІэм Іутыгьэ ХъокІо Даутэ гущы Іэгъу сшІыгъзу Іаджми танэсыгъ. Гущы Ізхэтэу ес-Іуагъ отэ гурыт горэм (онтэгъуІоу) сызэрэщык Іэрэр ык Іи ащ пае уахътэ къыхэзгъэкІэу къалэм сызэрэмыкІошъурэр.

Мэфэ зытІу тешІагъэу Дау (джары зэреджэщтыгъэхэр) сыкъычІарегъэщышь, уфигъэхъуапсэу ащ лъыпытэу зыгорэм урытеонэу, сыгукІэ къызышІозгъэшІыштыгъэм тефэ дэдэу отэ зэшІоль шІагьо къысеты.

БэшІагъэу оташъхьэр сиІагъэти, кІыри къышІослъхьагъ, оташъхьэр мылажьэу кІыри лэжьэщтэп, — мэщхы, — Тхьэм шъхьапэ пфеш!!

Илъэс 50 Іэпэ-цыпэм нэсыгъэшъ а уатэр зысиІэр, непэ зэшІуалъхьагъэм фэд, къэхъыягъэп ыкІи къэсысыгъэп. Егугъу шъыпкъэу ышІи, ыгу пыкІ шъыпкъэу къыситыгъэщт. Ежь Даутэ непэ щымыІэжьми, егъашІэм шІукІэ сэ сыгу илъыщт мы лІы хьалэлыр.

УРЭГРО НЭФ

льны Льэгьо нэф

АДЫГАБЗЭКІЭ икъуаджэ фэтхэрэ тхакІохэм ятхыльхэм сяджэныр сикІас. Сафэзыкъудыирэр тхакІор къызщыхъугъэ къуаджэм жабзэу дэлъыр, зэкІэ къыщешІэкІыгъагъэр къащетышъ ары. ИцІыкІугъом гъогу сэпэ стырэу ащ зыщыхэтыгъэр, гъэтхэ тыгъэу инэбзыйхэмкІэ ыкІышъо шъабэ гъучІым фэдэу зыгъэпытагъэр, щыГэныгъэм фэзыгъэсагъэр, пцэжъые зыщешагъэр зэрэщымыгъупшэхэу, гущыІэу апэ зэхихыгъэхэри, ахэм якъэ-ІуакІи, гущыІ у зыгоуцон алъэкІыщтхэри ыгу хэгъэпкІагъэхэу зэрэзэрихьэхэрэм фэдэу ыужкІэ къыІэкІэхьэрэ гущыІэхэр хъужьыхэрэп. Сыда пІомэ а апэрэ гущыІэхэу цІыфым зэхихыгъэхэр ылъ хэхьагъэхэу, уж гъэнэфагъэ иакъыл фашІыгьэу, хэуІупкІагьэхэу лыпцІэм фэдэу къыхэнэх. Джары къуаджэм щапІурэ пэпчъ адыгабзэр Іуль мэхьуми, зыгорэхэр (гущыІэ къэІуакІэми, мэхьэнакІэ ратыми гущыІэм имэхьан, гущыІэм пае: ащ иІофшІакІэр хьайнапэ — «дэгъу дэдэр» къырагъэкІэу), сабыим ижабзэ къызыкІыханэхэрэр, зыщыщ къуаджэр рыпшІэжьынэу. Ахэр зэкІэ ышъо хэгъэпкІагъэхэм фэдэу цІыфым игъашІэ къехьы, ижабзэ адрэмэ ахигъэкІуакІэрэп. Арышъ, сабый цІыкІухэм абзэ улъыплъэзэ тхылъхэм уяджэмэ, гъэшІэгъонэу къахэбгъуатэрэр

Ащ фэдэ тхылъхэм зыкІэ ащыщ Хъурмэ Хъусенэ къыди-

макІэп.

ЭЭЩЫГУШІУКІЫХЭЗЭ **З**аІэ зэкІэдзагъэу унэгъо Іужъум исхэр, нахьыкІэм нахьыжъым щысэ тырихызэ, едэІужьзэ инэплъэгъу ІупкІэу къеубыты. Сабыйхэу къыгъэлъагъохэрэм еалыалы Теал-еалефенеал неш джыри ямыІэгоми, щыІакІэм пытэу хэлъ хъугъэ шэнхэр зэо ужыми къуаджэм зэрэщальытэхэрэр, зекІокІэ-зэхэтыкІэу а уахътэм дэлъыгъэхэм пІуныгъэзэряІагъэр кІэлэцІыкІухэм къа-Іофэу зыпылъ закъохэр агъэцапхъэнкІэнри, хэтэшІэнри дахьыегъасэх.

АщкІэ адыгабзэм иамалхэу зэ--ефык ныажурусь эспестнешпест (тхылъым инэкІубгъохэу 18 гъэфедэхэрэри. Ахэм акІыгъоу

Ащ нэмыкІхэуи жэбзэ образ- Хъусенэ дэгъоу къызэрэдэхъурэм хэри егъэпсых. Щысэмэ ащыщ щэч хэльэп.

Адыгабзэр къызыщежьэрэр

илъэс, экземпляр 500). Ащ зэреджагъэр «Тиурам тыгъэр къыщыкъокІы». ТхылъитІу мэхъу, зигугъу къэтшІырэр апэрэ тхылъэу къыдэкІыгъэгор ары.

Тхыльыр дахэу зэрэзэгьэфагъэм, зэрэгъэкІэрэкІагъэм (ежь Хъусени художник ІэпэІасэба?!) нэр егъэгушІо. Сурэтэу тхылъ кІышъом тетми, нэмыкІхэу ыпэкІэ ыІапэ къыпыкІыгъэми ядэхагъэкІэ уямыхъопсэн плъэкІырэп.

ТхакІор къуаджэм къыдэхъухьагъ, бын Іужъу къитэджагъ, адыгэ хабзэр шъхьащытэу апГугъ, адыгабзэр — адыгэ хабзэр дэгъоу ешІэ. Ахэр зэкІэ цІыф жъугъэмэ анэбгъэсыныр, яшэн, яхабзэ пшІынхэр дэгъуба, урыгушхонэу щытба.

А пстэури тхакІом къыдилъытэгъэн фай материалхэр ыугъо-

гъэк Іыгъэр (Мыекъуапэ, 2011-рэ ихэ зэхъуми, романым Іоф ди- хъорэр, ежьхэри ахэм ак ІырышІэнэу зырегъажьэми. Гу зы- плъыхэзэ, афэдэ хъухэмэ ашІолъыптэрэр сабыеу къызтегущыІэхэрэр зэо жъалымым (1941 — 1945-рэ ильэсхэр) нэмыц теха- зэрильэк Іыгьэр ары. Зэо ужым кІохэм щызэрапхьогьэ колхозыр ащ мэхьанэшхо иІагь, сыда пІомэ зыпкъ зыщигъэуцожьыгъэн фэе ильэс къинхэм нахыыжъхэу заом хэр, колхозхэр, заводхэр, фабрикъикІыжьыгъэхэу афэлъэкІымехетлитшеІшик сілек фитш адырагъаштэу адеГэхэээ псэунхэр псэу мышТыжьыгъэхэ хъущтыапшъэ зэрифагъэр, ащкІэ унэгъо гъэп. Тыгъэр къызыкъокІыкІэ Іужьум, хьэблэшъхьэ зэдэІужьым инэбзыйхэмкІэ цІыфмэ ящыІакІэ мэхьанэ зэриІэр къыгъэлъэгъо- къыгъэнэфын фэягъ. Сабыйхэм ным ынаГэ зэрэтыригъэтыгъэр амэкъэ чанхэмрэ нахыжъхэм

быеу ятэмашъхьэ тесхэм якІэлэмзэхэшІыкІ игъорыгъоу зэрэха- риІэтырэм, адыгамэ къуаджэм

игъоу зэрагоуцощтыгъэхэр гуфэбагъэ хэлъэу къыплъигъэІэсын зэхэкъутэгъэ къуаджэхэр, къалэкэхэр псынкІзу гъзцэкІзжьыгъэнхэ фэягъэх, тыгъэр дахэу къащеамэкъэ шъэбэ гъэтІылъыгъэрэ ЕтІани шІукІэ Хъурмэ Хъусе- гъукІэ Іазэу Мыхьамодэ иотэ тео нэ фэпльэгъун пльэк інщтыр са-макъэ гъусэ зафэхъужьык іэ, одыджыным ижъгъырыу дахэу цІыкІугьо ухищэу, ащ къыщя- къуаджэр зэльаштэщтыгьэ. ДжашІэкІыгьэ дунаим, къащышъхьа- щыгъум уигъэгушІощтыгъэ щыт нахыыжъхэм яшІуагъэкІэ адыгэбзэ дахэм жъынчэу зызэ-

зэрэдэурэм, адыгэхэм агу мыкІодыгъэу ящыІакІэ нахыышІу хъуным пылъхэу ыпэкІэ зэрэлъыкІуатэхэрэм, ясабыйхэри джаущтэу псэүнхэу зэрапГухэрэм. НэмыкІзу къзпІон зыхъукІз, неущрэ мафэхэм пстэури зыІэ илъ хъущтхэм шысэшІу арагъэлъэгъун зэрэфаер нахыжъхэм зыщагъэгъупшэщтыгъэп.

Тхыльыр къызэрэзэІуихырэр пычыгьоу «Ситэмашъхь» (н. 7 26). Мыщ нэІуасэ тащыфэхъу къодыерэп авторым итэмашъхьэ зыфэдэм, ащ цІыфэу тесхэм: упкІэпкІыгъэу зэкІэ къетхыхьэ. Ащ пае урамхэу яунэ блэкІыхэрэри, тэмашъхьэри, хэгъуашъхьэри дэгъоу къэгъэлъэгъуагьэхэ хъугьэх. Пстэури гъунджэм иплъагъорэм фэдэу Герой цІыкІум — Салбый инэплъэгъухэмкІэ, зызыушъомбгъурэ игулъытэкІэ къыплъегъэІэсых. Ар кІэхъопсы еджапІэм чІэхьанышъ дэгъоу еджэным. «А уахътэр псынкІаІоу къэсы сшІоигъу еджапІэм сымыкІозэ къысэмызэщэу тхакІи, еджакІи татэ Осмэн сигъашІэхэ зэхъум джарышъ зыфэягъэр...» — eIo ащ. Яунагъо зэрэІужъур къыхигъэщы шІоигьоу Салбый къыІорэр лъегъэкІуатэ: «Амзанэ фэшъхьаф нахьыжъи Гъозан ыцІэу, шыпхъу нахыжъитІуи — Тусэрэ Сусэрэ сиІэх. Ау сэрэп зэш-зэшыпхъухэм анахьык Іэр, ильэсищ нахь зымыныбжь НэшхъуантІ ары». Ахэм ащыгушІукІэу, арыгушхоу Салбый къельытэх.

Къоджэ сабыйхэм ядунай хьалэмэт

Хъурмэ Хъусенэ икіэлэціыкіу роман сшіогъэшіэгъонэу седжагъ

Шуныгъэм идесэхэр

зэрэзэрэпІужьыхэрэр тхакІом горэ къэтхьын: «Мыжъо хьылъэм фэдэу гучІэм егъолъэхыгъэ гукъаом сызэригъэпшъыгъэм къыхэк Гэу дунаир зэрэщымытыгъэу хъугъэу къысщыхъущтыгъ», (н. 35), ащ нэмыкІхэри. Ахэм ащыщ мы щысэр: гущыІэхэр зэрэзэпхыгъэхэри, синонимхэри зыщищык Іагъэм тефэу авторым гъэсэныгъэмкІэ мэхьанэшхо ижабзэ щегъэфедэх. ТхакІом ыбзэ ахэм къагъэбаи, нахь узІэ-ІуатэхэрэмкІэ уанэІу къырегъэ- пищэу ашІы. Ащ елъытыгъэу уцох. ГущыІэм пае, нахыжъхэм дгъэунэфы тшІоигъу: хэтырэ тхакІуи къызщыхъугъэ, зыщапІугъэ кІэхэмэ рамыгъэкъоу гыкІэнри, чІыпІэм къытегущыІэ зыхъукІэ гущыІэхэу, къэІуакІэхэу а чІыхэзэ губгъом кІонхэшъ, лэжьы- пІэм щагъэфедэхэрэр зэрэщыт гъэу ащ къыщык Гырэм зышъхьа- шъыпкъэхэм афэдэу къыгъэлъамысыжьхэу Іоф дашІэныр шэны гьохэмэ, адыгэ жабзэр нахь къазэрафэхъугъэр тхакІом къыте- гъэбаищт, тхылъеджэхэри нахь гъэлъэгъу. АхэмкІэ сабыйхэри зыІэпищэщтых. Ар хэти (шапсыгъи, кІэмгуий, бжъэдыгъуи, къэ-Сабый зэгъунэгъухэр зэхахьэхэ - оэртаии) щыгъупшэ хъущтэп. Ащ зыхъукІэ, зым гъэхъагъэу иІэр пае а гущыІэхэу «диалектизм» адрэмкІэ щысэтехыпІэу зэрэщы- зыфаІохэу жабзэм щагъэфедэхэтыри уапашъхьэ къырегъзуцо. рэр литературабзэм хэхьагъэхэу хъурэп. Сыда пІомэ тхакІом сыд фэдэ гущыІи иобразхэм яжабзэ пІощтхэр фэІэпэІасэу авторым ащигъэфедэн фит. Хэти щыгъуегъэфедэх. Ар къагъэшъыпкъэ пшэ хъущтэп, сыд фэдэрэ тексти (жэрыІо е тхыгъэ жабзэхэри) 19-хэм) гущы Тэхэу отыч, ощы, къызыпкъырык Тыхэрэр адыгэ наджадэ, шъэджашъ ыкІи ины родым щыщых. Арышъ, къызэрэзэтек Іыхэрэр нахыжъмэ зэри Горэм тетэуи текстыр къэбяжабзэ ыгъэфедэзэ, сабыймэ зэ- гъанэмэ нахышиоу теплъй. Джарари Гуатэрэм уеплъымэ. Ащ фэд шыгъум ар къэзы Горэм иобраз гущы Іэхэу пІырагу ык Іи футбол нахь упк Іэпк Іыгьэу къэбгъэльэзыфиlохэрэр зэтефыгъэу зэри- гъонымкlэ ишlуагъэ къэкlощт. Ау а къэбгъэнэщт гущыІэми, къэхудожественнэ образ гъэшІэгьон- ІокІэ зэфэшъхьафхэми уафэсахэри тхакІом ижабзэ щегъэфедэх. къын фае. Мы Іофыгъор Хъурмэ

шэу псэушъхьэ зэфэшъхьафхэм дэб хэлъэу, псэушъхьэхэр шІу афэщагъэхэу къэтэджых. А псэушъхьэмэ ащыщэу адыгэхэр анахь ишІуагъэ къэкІуагъ, шъыпкъэнызыпыльыгьэхэр шыхэр арых. Джы къызнэсыгъэми адыгэмэ шыр якІас. Ахэм Іэ ащафэу, псы рагъашъохэу, акІышъохэр алъэкІхэу зэращэхэмэ, атесхэу псы щырагъэсхэми ягуап. А лъэныкъори къуаджэм ишыгъэчъэш иобраз хьалэмэткІэ Хъурмэ Хъусенэ инэплъэгъу ІупкІэу къыубытыгъ. «Джыдэдэм ШхьонтІэцІыкІури бжыхьэм шыгъачъэу щы-Іэщтым зэрэфагъэхьазырыщтым ыкІи Озер къызэригъэчъэщтым икъэбар зэкІэми ажэ дэлъ. Ар Іо къодыеу зэрэщымытым тэ тыришыхьат», — elo Салбый, тэмэ- кlэ. Ащкlэ сабыйхэр тхылъеджэ- шъхьэ кlэлэцlыкlухэм шыхэр зэ- ным нахь фэщэгъэнхэ зэрэфаем рякІасэхэр кІигъэтхъэу.

Ащ идэхагъэ Озери, Салоыии кІалэмэ зэрафэразэр къыІощтыгьэ», — етхы авторым. Ащ тельэкІыхьанхэм, Іэ щафэным езэщыед шеагреатын дэхэцІыкІур къадэгущыІэрэм фэдэу ыпшъэ шъабэ къафищэищтыгъэ. Ащ къыгъэлъагъорэр: былымым уфэшІоу, дахэу удэзекІомэ, кІэу ыгъэфедэрэм шІуагъэ къыежьыри джащ фэдэу къыпфыщытыжьыщт, уигъэрэзэжьыщт. Ар Салбый ятэ былымхэм ядэхашІэу зэрахэтырэми дэгъоу къегъэлъагъо. Сабыир ащ фэдэ кІэ. Арышъ, пІуныгъэ-гъэсэныишэнэу зыбгъасэкІэ, былым- гъэ ятыгъэнымкІэ, аІэпкъ-лъэпкъхэми гуфэбэныгъэ афыриІэу хэр гъэпытэгъэнхэмкІи Іэубыкъэтэджыщт, шІу ылъэгъухэ

Салбый ыгукІэ ШхъонтІэцІы- хэри якультурэ щыщхэшъ, ахэм

Сабыйхэр яцІыкІугъом лъэ- кІум епхыгъэу зэрэщытыгъэм Іэуешеат еІммынытыш уехуатеаты гъэр ишэнэу ышІыгъ. Нахыжъхэм пшъэрылъэу къыфашІыхэрэм азыфагу къифэрэ уахътэхэм къаІотэрэ къэбар гъэшІэгъонхэм ядэІунэу, уахътэр пкІэнчъэу ымыгъэкІодынэу зыригъэсагъ. А зэдэІугъэ къэбархэм яшІуагъэ къэкІуагъ ащ шэн дэгъухэр хэлъыхэ хъунымкІэ. Гукъау нахь мышІэми, джы ащ фэдэ къэбар гъэ--етауГази мехажиахын уеноагеГш рэмэ ядэІунхэу амал зиІэ сабыйхэр нахь макІэ мэхъух. Ащ лъэпкъым итарихъ осэ тэрэз фишТэу пІугъэным ыкІуачІэ къыщегъаунаІэ тырыуегъадзэ.

ктэлэцтыктухэм яуахътэ зэраякъоджэ джэгукІэхэр зыфэдагъэхэм чІыпІэшхо арегъзубыты. Ахэм ащыщ къупшъхьэтыкъ зэрешІэщтыгъэхэри. А джэгукІэри, фэшъхьафхэу пчъагъэ хъухэу романым къыхафэхэрэри дэгъоу къетхыхьажьых авторым. А шІытыщт адыгэ кІэлэцІыкІу джэгукІэхэр зыщыгъупшэжьыгъэхэм агу къагъэкІыжьынхэмкІэ, ащымыгъуазэхэми зэрагъэшІэнхэмтыпІэшІоу щытых. Сыда пІомэ адыгэхэм (сабыйхэм) яджэгук Іэ-

сыдрэ лъэныкъокІи агъэбаищтыгъэх.

Тхылъ гъэшІэгъонэу Хъурмэ Хъусенэ ытхыгъэм къыщиІэтырэ Іофыгъохэм гъэзет тхыгъэ кІэкІым икъоу уакъыщытегущыІэн зэрэмылъэкІыщтым къыхэкІэу тисабыигъо тыгу къэзыгъэк Іы--ести ахан мехоспафоІ едехиаж кІотыгъэу ягугъу къэтшІыгъ. Ахэм ащыщэу гум къинэжьхэу тикІэлэгъум къуаджэмкІэ епхы--сахашиФ», «шкиажерП» дехеат шып», «Лыгъэ шъыпкъэм ипчыжеходинения едехоІифые «дехеах, нэмыкІхэми тхакІом къащегъэльагьох. Джыри зэ кІэдгьэтхьын блэкІыгъэ зэо жъалымым ыуж къикІыгъэ илъэс къинхэм шыІакІэр тэрэзэу зэтегъэуцожьыгъэнымкІэ зышъхьамысыжьыщтыгъэ нахыжъхэр ящысэтехыпІэхэу, ахэм аГохэрэр ежь сабыйхэм агу етыгъэу зэрагъэцакІэщтыгъэр пшІошъ ыгъэхъоу тхакІом къытын зэрилъэкІыгъэр. Шъыпкъэ, сабыихэм сэнэхьатэу зэрагъэгъокъафэухырэп. «Шхъонт Іэц Іык Іур гъак Іорэр тхак Іом къыгъэлъагъо ты аш Іоигъоу яц Іык Іугьом зытекъэгущы1эшъущтыгъэмэ, мы зыхъук1э, зэоуж лъэхъаным ахэм гущы1эщтыгъэхэм арык1уагъэхэр пшІэ пшІоигъоу уяжэ. КъыкІэлъыкІощт ятІонэрэ тхылъэу зикъыхэутын ежэрэм ахэр къыщигъэльэгъуагъэхэу тэгугъэ. Ащ игъэцэкІэн Іофыгъо псынкІэу щымытыгъэми, ащкІэ амал дэгъухэр Хъурмэ Хъусенэ зэрэІэкІэльыгъэхэр романыкІэм иапэрэ тхылъэу къыдигъэкІыгъэм пшІошъ егъэхъу. Арышъ, иятІонэрэ тхылъ тшІуабэ дашІэу тежэшт.

БЛЭГЪОЖЪ Зулкъарин. Адыгэ къэралыгъо университетым ипрофессор, бзитІушІэныгъэм иІофыгьо шъхьа Іэхэм я Лабораторие ипащ, филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор.

ЪЭГЪО Н

<u>АБХЪАЗ НОВЕЛЛЭХЭР</u>

 $\mathbf{A}$ л $\mathbf{a}$ м $\mathbf{b}$ $\mathbf{c}$ » — abxba3 гущыI, къикІырэр зы гущыІэкІэ къэпІон плъэкІыщтэп, имэхьанэ куу, илъэкІ ины, абхьаз льэпкьым ыгьэльэпІэрэ, льытэныгъэшхо зыфишІырэ гущыІ.

... Зэгорэм, гъэмэфэ мэфэ фабэу, къалэу Гудаутэ иурамхэм ащыщ горэм сырыкІозэ, къэгъэгъэ мэ ІэшІу къызыдихырэ сад цІыкІу горэм дэт пхъэнтІэкІум чэфынчъэу тес лІыжъым гу лъыстагъ. Сэлам есхи, сэри ащ пэмычыжьэу сытІысыгъ. НэІуасэ тызызэфэхъум ыуж гущыІэным тыхэхьагъэу тызытегущыІэрэ льэныкъо горэм пыдзагъэу лІыжъым къыІотагъ:

 Ар зыхъугъэм илъэс тІокІитІу тешІэжьыгъ. СшыпхъунахьыкІэ цІыкІу, джэгузэ, ымышІахэу ынэхэр ыгъэфыкъуагъэх, зыпари ымылъэгъужьы хъу-къызэригъэшІэщтыр къызыгурэІом, мэшІокоу къакІорэм ычІэгъ зычІидзэжьыгъ. Ащыгъум къалэу Поти ти-Іахьылхэм адэжь тыщыІагь.

ТимынэІосэ цІыфхэм ащ ихьадэ къахыжынгы сэ сыкын зэк Гожым. ЦІыфэу къырихылІагъэхэр зэупчІыжыштыгъэх: «Сыда ащ хъулъфыгъэ гъончэдж зыкІыщыгьыр?» «Бзылъфыгъэ джанэ щыгъыба сэlo?».

КъызэрэчІэкІыгъэмкІэ, сэ сигъончэдж ащ щыгъыгъэр. Ау бзылъфыгъэмэ ар затІэкІым, гъончэдж чІэгъым бзылъфыгъэ джэнэ фыжыбзэ зэрэч Гэль ф зэкІэми алъэгъугъ.

– Сыда ащ хъулъфыгъэ гъончэджыр зызыкІыщилъагъэр? — къагу-

ЛАКРБЭ Михаил, абхъаз тхакІу

рыІощтыгъэп бзылъфыгъэмэ, сшыпхъу аущтэу зыкІэзекІуагъэр сэры ныІэп зышІэщтыгъэр.

Аламыс. Ащ шІоемыкІугъ, мэшІокум ыпкъ зызэхицунтхъэкІэ, ыкІышъо пцІанэ цІыфмэ альэгъункІэ. Джары зиукІыжьынэу зырехъухьэм ыуж сигъончэдж зызыкІыщилъагъэр.

ЛІыжтыр гуфаплъзу ктысэплтыгъ.

Ащ фэдэ ышІэнэу зырехъухьэм ыуж ыкІышъо пцІанэ цІыфмэ апамытшы Акапидек ностестициысы сахаш зэрегупшысэжьыгъэр ори пшІогьэшІэгъона?

Аламысыр хьадэгъум нахь лъэш!

Укъызэрыхъухьэгъэ хэгъэгум шъыпкъэныгъэ фыуиІэныр, ныбджэгъугъэ-хьалэлныгъэр, кІочІаджэм угу фэузыныр, узытекІуагъэм цІыфыгъэ дызепхьаныр — ахэр зэкІэ аламыс цІыфым иукІыт, ицІыфыгъэ ин щыщых.

Абхъазмэ aIo: «Мэзчэт ныбжьыкІэмрэ тильэпкъ цІыкІу ыкІуачІэрэ кІапсэр зызэпакъудыикІэ, мэзчэтыр текІощт, ау зы абхъазым ыгу аламыс илъ зыхъукІэ, псыцу шъитІуми ар чІыпІэ рагъэкощыкІын алъэкІыщтэп».

Аламысым абхъазмэ яжэрыІо творчествэ кІочІэшхо хилъхьагъ (тхыбзэр, литературэр кІасэ хъугъэу тиІэхэ хъу-

Пэсэрэ лІыжь Іушхэм къаІотэжьы- шъхьэм пхырыкІырэ пчэн лъагъомэ

жьыщтыгъэ — тхыдэжъхэм лІыхъужъ шъхьаГэу ахэтыгъэр аламысыр ары. А дэдэр ары орэдхэр зыфызэхальхьэ-- имехоТыде орэды Тохэми агъэпщылІырэмэ яухъумакІохэу, щынэр зымышІэрэ хьыкумэшІхэу тетыгъор зыІыгъмэ апэуцужьыщтыгъэхэм.

Ахэм бзэу аГульыгъэр лъэпкъым цІыфыгъэу хэлъым изехьакІоу аламысыр ары.

... БэмышІэу платан чъыгышхохэм ачІэгъ чІэт Іэнэ кІыхьэхэм апэсхэм сахэсынэу хъугъагъэ. Мыщ Ачамчыр -ыш ефм и местысыкси дехоГизыкски хагъэунэфык Гынэу къыщызэрэугъоигъагъэх.

Нэбгырэ пэпчъ, лъэпкъ хабзэм диустш, устш мысупети мысупети устш къыкІугъэм къыхэхыгъэу къэбар гъэшІэгъон горэ къыІотэныр пшъэрылъэу зыфилъэгъужьыщтыгъ.

- ЯтІонэрэ дунэе заом иящэнэрэ ильэс кІощтыгь, — ыгу къэкІыжьы зыныбжь хэкІотэгъэ кІэлэегъаджэм. -Пыйхэр къушъхьэ лъагъохэмкІэ Кавказым куоу хэхьанхэу пылъыгъэх. Ахэм чылэхэр зэрэпсаоу тырагъэстык Іыщтыгъэх, цІыфхэр аубытыхэти, гъэрэу рафыштыгъэх.

Мафэ горэм пыим иплъакІомэ къу-

ащыщ горэм тетэу Отхарэ щыщ абхъаз пшъэшъэжъыеу кІорэр, ятэжъ чэмахьом шхын фэзыхьыщтыгъэр къагъэуцуи, къушъхьэтхымкІэ зэпырыкІырэ къушъхьэ льагьор къаригъэлъэгъунэу фагъэпытагъ. Пшъэшъэжъыер, а лъэхъаным ащ илъэс пшІыкІутІу ныІэп ыныбжыгъэр, егупшыси, пыйхэр рищэжьагъэх.

Чэщ мэзахи, пщагъуи, къушъхьэ тІокІэшхохэми пшъэшъэжъыер къамыгъэуцоу, пыйхэр къыхэкІыжьынхэ амылъэкІынэу, къушъхьэхэм чыжьэу ахищагъэх. Иван Сусаниным пыйхэм аришІагьэм фэд ар зэрэзекІуагьэр. Нэфшъагъохэм адэжь къушъхьэ тІокІэшхо горэм къырищэлІагъэх, ащ лъагъор щиухыщтыгъэ. Къушъхьэ тІокІэшхом пшъэшъэжъыем зыдидзэжьыгъ... Ау Тхьэм псаоу къыгъэнагъ.

КІочІаджэ хъугъэу, зэхэукІыхьагъэу, зэхэуІыхьагъэу, зэхэцунтхъагъэу пшъэшъэжъыер тидзэмэ ащыщ куп горэм ІукІагъ, къехъулІагъэри къафи-

— УцІыкІу дэдэу, уныбжьи макІэу мы пшІагъэр сыдэущтэу пфызэшІокІыгъа? Тыдэ къипхыгъа ащ фэдиз кІуачІи? — къеупчІыгъэх тидзэкІолІхэр, пшъэшъэжъыем изекІуакІэ агъэшІагъозэ.

Пшъэшъэжъыем джэуапэу къаритыгъэр зы гущыІ ныІэп зэрэхъущтыгъэр: – Аламыс.

алежройне

Чъые ІэшІум зэльиубытыгъэхэу чылэу Кутоул зэк эдэсхэм загьэпсэфыщтыгъэ. Пытэу чънещтыгъэх Колги Мэхъазрэ ишъхьэгъусэ ныбжьык Іэрэ чэщыгум унапчъэм мэкІэ-макІэу къызытеохэм. Мэхъаз псынкІ у къэтэджи, зимыфапэу пчъэм ечъалІи зыІуехым, пчъэГупэм лГэу Гутыр ылъэгъугъ. Чэщ мэзахэм ащ ынэгу зэхэугуфык Іыгъэу щилъэгъущтыгъэп.

Къеблагъ! Унэм къихь! — пэгъокІыгъ ар хьакІэм. Зыкъыфэпэн гухэлъ иІ эу бысымым зегъэзэжьым, хьакІэм къыгъэуцугъ:

- Зэ къэуцу, ищыкІагъэп! Сэры ар, Бислъан ары. Зы такъикъ нахымбэп сызэрэпфэещтыр, Іоф горэ къыбдыси І.

– Opa, Бислъан?! — ГушІуагъэ Мэхъаз, икІэлэгъу ныбджэгъур къышІэжьыгъэу. — КъакІо, къихь псынкІэу! Мары, сишъхьэгъуси къэзгъэущыщт.

Хьау, хьау, ищыкІагьэп! СыкъызэрэкІуагъэр хэти ымышІэмэ нахьышІу, уишъхьэгъуси зэрахэтэу. ЕтІани сэ лъэшэу сэгуІэ.

— Сыда сэІо къэхъугъэр?

 Апэу зыгорэ къызтеубгъу, ащ ыуж къыпфэсІотэщт.

Мэхъаз зыкъифэпэн гухэлъ иІэу унэмкІэ зегъазэм, пІэкІор цІэцІэ макъэм къызэтыригъэуцуагъ. Бысымымрэ хьакІэмрэ зэтекъагъэх, къэхъущтым

 Ар сишъхьэгъусэ адрабгъумкІэ зигъэзагъ ныІэп. УмыгумэкІ, къэущыщтэп ар, — Мэхъаз ныбджэгъур ыгъэрэхьатыгъ.

– Ныбджэгъуныгъэу тазфагу илъымкІэ сыольэІу, — къыІуагъ Бислъан, -

чІыпІэ къинэу сызэрытымкІэ уишІуагъэ къысэмыгъэкІышъущтмэ, сыкъызэрэкІуагъэр зыми ышІэ хъущтэп.

- Дэгъу, дэгъу, — ыгъэрэхьатыгъ ар Мэхъаз. — УмыгумэкІ, сэ чъыІи сылІэрэп, ау чэщ чІэгъчІэлъ джанэм нэмык І сщымыгъэу сыщытыныр къекІуІорэп. Ау ащ упымыльэу о къэІуат... ЗэрэгъэгущыІэхэзэ, пчъэм кІэрыкІыгъэх. Бислъан къыриГуагъэм Мэхъаз ишъыпкъэу едэГугъ.

Къызэрэп Іуагъэм тетэу сш Іышт, ыІуагъ ащ Бислъан къыІощтыр зеухым. — Сыд фэдизэу къин къысщыхъущтми. УишыкІэ джыдэдэм сыкІощт. О унэм ихьи, ащ къыщысаж. Ары, ау ошІа... Ар къэсымыгъэущэу сыдэущтэу зысфэпэшта?

ТІури ашІэщтым егупшысэхэу щы-

- ПшІэщтыр ошІа? — къеlo Мэхъаз. — Псынкโэу зытІэкІ, сэ уищыгъынхэр зыщыслъэнхэшъ сыкІощт. О мэкІэ-макІэу унэм ихь, пчъэм иджабгъукІэ пІэкІорыр щытышъ, гъолъи къысаж.

Дэгъу, — къезэгъыгъ Бислъан. Мэхъаз Бислъан ищыгъынхэр щыгъхэу шым тесэу зыдэкІым, бислъан чІэгъчІэль пІонэкІэу пчъэр мэкІэ-макІ у Іуихи, унэм ихьагь. Пчьэм ицІыргь макъэ бзылъфыгъэр къыгъэущыгъэпти, джабгъумкІэ ыгъази шІункІым пІэкІорыр къыщигъотыгъ, чыхІэным ыкъуапэ къыІэти пІэм зыхэгъуалъхьэм, рэхьатэу жьы къыщэжьыгъ. Пэм зыгорэм зыкъыщигъэсысыгъ. Бислъан жьы къымыщэу зэтедыкъагъ: Мэхъаз

ишъуз ныбжьыкІэ дахэу Уша а зы

чыхІэн чІэгъым къыдычІэлъынэуи?! Бислъан зэрэпсаоу тІыгурыгущтыгъэ. «Сыда ышІэщтыр? Тэджыжьыщта? КІиІэжьыщта?» Ау унэ мэзахэм зыгорэм зыщеутэкІыкІэ бзылъфыгъэр къыгъэущыщт... Ащ ыуж сыда хъун ыльэкІыщтыр? ЗэкІэ къычІэщыщт ащыгъум ежьыри хэкІодагъ! Зимыгъэсысэу щыльымэ нахышІу. Мэхъаз сыхьат зытІущкІэ, нэф къэмышъызэ, къэсыжьыщт...

Ау Ушэ ыпкъ мэшІо тэпмэ афэдэу къыстыщтыгъэ. Мэхъаз иджэгу ар апэрэу ыкІи аужырэу зэрэщильэгъугъагъэр ыгу къэкІыжьыгъ... Ащ дэхагъэу хэлъыр зыфэдизыр! «Ау сыда, зыгорэкІэ...» ХьакІэ-къокІэгьэ нэшанэхэр, гупшысэ цІэпІагъэхэу ышъхьэ къйхьэщтыгъэхэм зэрэфэлъэкІэу ябэныщтыгъэ, ау ахэм уябэныныр нахь къин хъущтыгьэ, рэхьатыгьо къыратыщтыгьэп. МэкІэ-макІэу бзыльфыгъэм ыкІыб фигъэзагъ, ышъхьэ шъхьантэм хиГугъ, хэчъые шІоигьоу.

ОшІэ-дэмышІэу бзылъфыгъэм ыгупэкІэ зыкъыфигъэзагъ, ыІэ шъэбэ цІыкІухэмкІэ ыпшъ зыкъырищэкІыгъ, ыпкъыкІэ зыкъырифызылІи къебэоу ригъэжьагъ. Бислъан чъыерэм фэдэу зишІыгъ, ау бзылъфыгъэм нахь пытэу -ыпст оІшем салытшеІлыкы Мэшіо тэпымэ уатесыныр нахь псынк Гагъ, ащ фэдэр пщыІэным ыпэу.

 Мэхъаз! — шъабэу къеГушъашъэщтыгъэ Ушэ, ыІупшІэхэр ытхьакІумэ шъыпкъэм къыІуилъхьэхэти. — Мэхъаз, зыкъызэгъэзэкІ шъыу. СыкъызэрэодэхашІэрэр угу рихьырэба? Зэ къэущ шъыу.

Бислъан зыкъигъэсысыгъэпти, Ушэ бэрэ пэмыльэу хэчъыежьыгъ, рэхьатэу жьы къызэрищэрэр къызэхишІагъ. Сыхьат зытІущэу зэрэщыльыгъэр гъэшІэ псаум фэдэу къыщыхъугъ. Нэф -еМ деятыныны бэп къэнэжынтаагъэр Мэ хъаз къызегъэзэжьым. Шым къепсыхыжьи мэкІэ-макІэу унапчъэм теуагъ. Бислъан зимышТэжьырэм фэдэу псынкІ у унэм зыкъыридзыгъ.

– ЗэрэтІуагъэу зэшІокІыгъэ! — чэфэу къе О Мэхъаз. — Умыгумэк І, зыгъэрэхьат, — ыІуи, псынкІэу зитІэкІыжьэу ригъэжьагъ. Бислъан ищыгъынхэр зыщилъэжьхи ныбджэгъум къебэужьыгъ, иш ешэсыжьи жьым фэдэу шІункІым хэлъэдагъ.

Мэхъаз бэрэ чъыягъэу къэущыжьыгь, ишъуз ерагьэу ар къыгъэущыгъ. ЫІэхэмкІэ ыпшъэ зыкъыришІагъэу, къедэхашІэзэ къыреІо:

 А сикІас, угъой-щаеп ныІа? Ащ фэдэу пытэу учъыягъэу къэсшІэжьырэп. Зыгорэ уилажьа? Нычэпэ укъэзгъэущы сшІоигьоу бэрэ уауж ситыгь, сыодэхэшІагъ, ау къыздэхъугъэп. Пытэу, ІэшІоу учъыещтыгьэти, сыгу огъуи сэри сыхэчъыежьыгъ. Джыри мары ерагъзу укъззгъзущыжьыгъ. ЗыгорэкІэ усымаджэми сшІэрэп?

 Хьау шъыу, зыпари силажьэп, сыпсау! — ГушІом ыгукІэ зэлъиштагъэу Мэхъаз къы Іуагъ, ишъхьэгъусэ ебэуи, пытэу, пытэу Іаплъ рищэкІыгъ.

> УрысыбзэкІэ тхыгъэ текстхэр адыгабзэкІэ зэзыдзэкІыгьэр ХЬАУДЭКЪО Шыхьамыз.

 $\mathbf{H}$ 3 — 6-рэ нэк $\mathbf{I}$ убгъохэр зыгъэхьазырыгъэр ХЪУРМЭ Хъусен.

джэу Ленинэхьаблэ къыщыхъугъ, щапІугь, ау игъашІэ Джэджэхьаблэ щигъэшІагъ. Джэджэхьаблэхэм ар зэраш эщтыгъэр Сус. Зэо ужым ятэ имыІэжьэу къэнэгъэ сабый ибэхэм ар ащыщыгъ. Зэшыпхъуищырэ зы шы закъорэ хъухэу янэ къыфэнэгъагъэх. А уахътэм зикІэлэгъу къыхиубытэгъэ пстэуми афэдэу, ІофшІэным жьэу кІэуцогъагъ, къиныгъуаби къызэпичыгъ. Джыри еджапІэм чІэсыгъ Іоф ышІэнэу зырегъажьэм, нэужым зыпарэкІи -ефеє еІпеІшфоІ естыхпымеє шъхьафмэ щыІэныгъэм аІуидзагъ. Ленинэхьаблэ дэт клубым ипащэу Іоф ышІагъ, илъэсыбэрэ Джэджэхьэблэ гурыт еджапІэм тхьэкІакІоу Іутыгъ. ТеурыкІуагъэр икІасэщтыгъэп, зэпстэури угу етыгъэу бгъэцэкІэн фаеу ыльытэщтыгь. Сыд фэдэ ІофшІэн фэгъэзагъэми, ащ дэмыхыным пылъыгъ.

Сэламэт адыгэгъэшхо хэлъыгъ, адыгэ бзылъфыгъэ шэнзекІуакІэхэм уадэхы мыхъунэу ылъытэщтыгъ. ІофшІэн мыухыжым дэмышъхьахырэ цІыфыгъ. фоІ ,петшеІлеалиу мынеІшфоІ» умышІэмэ ары щыІэныгъэр кІако зыхъущтыр» ыІощтыгъ ащ. Аущтэу щымытхэу илъфыгъэхэми ашІокІыгъэп, ІофшІэныр шІу

ХБУТІЫЖЪ Сэламэт аригъэлъэгъугъ, зыфагъэзагъэ-псычІэгъ хъугъэ къуа- хэр Іэпэдэлэлыгъэ хэмылъэу агъэцэкІэным фигъэсагъэх. Ау зыкІи ымакъэ Іэтыгъэу адэгущыІэщтыгьэп, амышІэрэр шъабэу, дахэу, зэхэугуфыкІыгъэу агуригъэІуагъ, щэІагъэ хэлъэу аригъэлъэгъугъ, Іофэу ашІагъэм кІигъэгушІужьынхэм пылъыгъ, афэмыгъэтэрэзырэмкІэ адеІагъ. ЗыкъаІэти щыІэныгъэ гъогу зырыз къызыхахыми, унэгъо зырыз яІэ зэхъуми янэ яупчІэжьэгъугъ, ягужьыдэщэепІагъ, пкъэушхоу акІэтыгъ.

ПшъэшъиплІырэ кІэлитІурэ

ппІунышъ, улэжьыныр псынкІэп. Арэу щытми, тхьаусыхэу, ынэгу зэхэгъэхьагъэу плъэгъущтыгъэп. Непэрэ мафэм шІуагъэу хэлъыр хэзылъагъоу, неущ нахьышІум щыгугьырэ цІыфхэм ащыщыгъ. НэшІо-гушІощтыгъ, сэмэркъзур икІэсагъ, орэдыр, къашъор шІу ыльэгъущтыгъэх, гъэсэныгъэ зэригъэгъотынэу инасып къымыхьыгъэми, еджапІэм щызэригъэшІагъэр къы-ІэкІэнэжьыгъэу, тхылъхэм яджэнэу чэщыми уахътэ къыхигъэкІышъущтыгъ. ЦІыфхэр шІу ыльэгъущтыгъэх. Зыгорэм ишІуа-

рэз тырищэнхэуи игъо ифагъ, шьэожъыитІум яІофшІэн Тахьи аригъэшІагъ. Сыд хъугъэми, ыгу кІодыгъэп,

къызэкІэкІуагъэп. Сэламэт зы тақъикъкІэ жъы къэзышІыгъэр ыпхъу нахьыжъ икІалэ ныбжьыкІэ дэдэу игъонэмысэу идунай зехьожьыр ары. Ильэсхэр ащ къылъигъэшІэжьыгъэх, ау чэфэу ынэгу кІэлъ зэпытыгъэри къыкІэхьажьыгъэп, шІулъэгъуныгъэу щыІэныгъэм фыриІагъэми къыгъэзэжьыгъэп. НэмыкІ пхъорэлъф-къорылъфэу иІэхэм кІуачІэ къыхалъхьэщтыгъэми, ежь еғлыажығпы есе Інш шъэожъыер мастэу ыгу хэлъыгъ. Ау ащ тхьамык Гагьоу къылъэгъужьыщтыр щиухыгъэп. Ыкъо нахыжъ ипшъашъи илъэс 25-рэ нахьыбэ ымыныбжьэу игъонэмыс хъугъэ. Сэламэт а къиным чІыпІэ ригъэкІыжьыгъэп. Ащ ыуж бэ къыгъэшІэжьыгъэп.

Ны гукІэгъушІэу зыкІи агу хэзымыгъэк Іыгъэм аущтэу ашъхьэ фимытхэу ижъышъхьэм ыгу хэуІэнхэу зэрэхъугъэм пае илъфыгъэхэр апсэ хэІэжьыгъэх. Ижъышъхьэ фагъэдахэ ашІоигъуагъ, ау Тхьэм къадигъэхъугъэп. Гъэтхапэм и 9-м ар зыщымыІэжьыр ильэс хъугъэми, зыгорэм кІуагъэу къыгъэзэжьыщт фэдэу къашІошІы.

ХЪУТ Нэфсэт.

ШІукІэ пстэуми

Сэламэтрэ ишъхьэгъусэрэ зэдапІугьэх, алъакъо тырагъэуцуагъэх. ЗэшыпхъуиплІыми кІэлэегъэджэ сэнэхьатыр къыхахыгъ, ащкІэ апшъэрэ гъэсэныгъэ зэрагъэгъотыгъ, зэшитІум автотранспортнэ ыкІи мэз хъызмэтым епхыгъэ сэнэхьатхэр яІэх. Сэламэт иныситІуи ыпхъухэм афэдэу афыщытыгъ, аущтэу игъогу къытырищагъэх. Шэн-хэбзэ дахэу,

зэхэтыкІэу ежь янэ къахилъхьагъэр иунагъуи хилъхьажьыгъ. Къо нахынк Гэу ащ къык Гэлъырынагъэм ІэпыІэгъу зэрэфэхъущтым, иунагъо рэхьатныгъэрэ зэгурыІоныгъэрэ зэрилъыщтым сыдигъокІи пыльыгъ ыкІи къыдэхъугъ.

Сэламэт адыгэ бзылъфыгъэ пстэумэ афэдэу, икъиныгъо Іахь щыІэныгъэм хихыгъ, кІэлих

гъэ ригъэкІымэ, ащ гухахъо хигъуатэщтыгъ. Пщэрыхьаныр, анахьэу адыгэ шхыныгъохэр ышІынхэр икІэсагъ. Унагъом исхэм язакъоу ар ателъытагъэу щымытэу, мымакІэу ахэр ышІыхэти, ыгощыштыгъэх. Йшъхьэгъусэу илъэс 50-м ехъу колхозым езытыгъэм, чэщи мафи Іоф зышІэрэм ыгу къыдищэеными пылъыгъ, пшъашъэхэр гъогу тэ-

Сабыйхэм шІульэгьушхо афыриІ

Щербань Еленэ Григорий ыпхъум Іофшіэным гъэхъэгъэшхоу щишІыгъэхэм ыкІи ахэм хабзэм уасэу къаритыгъэм тіэкіу шіагъэу сащыгъозагъ. Ар бзылъфыгъэ хэкІотэгъэ хьазырэу ыкіи илъэсыбэ Іофшіагъэ иІзу къысшІошІыщтыгъ. Ау иІофшіапіэ сызэкіом, слъэгъугъэр нэмыкі. Нэ-Іуасэ сызыфашІыгъэр пшъэшъэ ищыгъэ од хьазыр, тхъоплъ зэкіужь, чэф, нэутх. Кіэлэціыкіу Іыгъыпіэм зыщылажьэрэр илъэсибл хъугъэ. ИІофшіэн къытегущыіэ зыхъукіэ, ыгукіэ матхъэ, рэзэныгъэшхо хегъуатэ. Саоыихэр иктасэх, ежьыри якіас. Сыдигъуи дахэу гъэшіуабзэкіэ адэгущыіэ.

— Сабыим идунай гъэшІэгъонэу гъэпсыгъэ, — еІо Еленэ, — псынкІзу ыгу цІыкІу къэпІэтын плъэкІыщт, джащ фэдэкъабз, ыгу гъэкІодыгъошІу. Нэ чан цІыкІухэр яІэх, къыплъыплъэщтых, унэгу къыкІэпльэщтых, уизытет зэрагъэшІэщт. Ащ пае тэ, кІэлэпІухэм, лъэшэу тынаІэ зытетыжь, тызфэсакъыжьы.

Еленэ Яблоновскэ кІэлэцІыкІу ІыгьыпІэу «ПцІашхъу» зыцІэм щэлажьэ. Ежь зэрилъытэрэмкІэ, «кІэлэцІыкІу ІыгъыпІ» пІоным нахьи, «ДОУ» зыфиІорэ цІэр нахь къекІу. ДОУ — кІэлэцІыкІухэу еджапІэм зичІэхьэгъу мыхъугъэхэр зыщеджэхэрэ учреждений. Мыщ, адрэ учреж-

дениехэм афэдэу, сабыйхэр щапГух, щагъасэх, щырагъаджэх, тхакІэ, сурэтшІыкІэ, орэдхэр, джэгукІэ зэфэшъхьафхэр щарагъашІэх.

ЩыІэныгъэр чыжьэу ыпэкІэ лъыкІотагъ, лъэныкъо пстэуми зэхьокІыныгъэхэр афэхъугъэх. ТапэкІэ кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм ачІэсхэр агъашхэхэу, агъэджэгухэу, агъэчъыехэу зэрэщытыгъэм фэдэжьэп, ыпшъэкІэ зигугъу къэсшІыгъэ ІофшІэныбэр ащызэшІуахы.

ІофшІэнышху кІэлэпІухэм агъэца-

кІэрэр. Сабыйхэр шІу умыльэгъухэу, ахэм узэрадэзекІощтыр умышІэу, ядунэе хьалэмэт ухэмыхьэу, зэмыгъашІэу шІуагъэ къытэу Іоф адэпшІэн плъэкІыштэп. А зэпстэумэ уямыгупшысэу, пкІуачІи уиакъыли къахьыщтыр, пфэукІочІыщтыр умышІ у а сэнэхьатыр къыхэпхымэ, Іоф рыпшІэшъущтэп.

Еленэ сэнэхьатэу къыхихыщтым дэгъоу, куоу зегупшысэ нэужым физическэ культурэмкІэ Кубанскэ академием чІэхьагъ. КІэлэцІыкІухэу еджапІэм зичІэхьэгъу мыхъугъэхэм япІунрэ яегъэджэнрэ апылъ учреждением иотделение къыхихыгъ. «КІэлэцІыкІухэр зэрэрагъаджэхэрэ, зэрагъасэхэрэ ІофшІэкІэ шІыкІэамалхэр» зыфиІорэ сэнэхьатыр зэригъэгъотыгъ. Охътэ кІэкІым къыкІоцІ Еленэ анахь кІэлэпІу дэгъумэ ащыщ хъугъэ, категорие ин къыфагъэшъошагъ. Къэлэ гъэпсыкІэ зиІэ поселкэу Яблоновскэм имуниципальнэ учреждениеу зыныбжь имыкъугъэхэр еджапІэм чІэхьанхэм зыщыфагъэхьазырхэрэм икІэлэегъаджэхэм азыфагу щыкІогъэ зэнэкъокъум хэлэжьагъ, апэрэ чІыпІэр щиубытыгъ. Нэужым «Илъэсым икІэлэпІу» зыфиІорэ зэнэкъокъоу Адыгеим щызэхащагъэм хэлэжьагъ. Ежь Еленэ ипрограммэу «Адыгеир — тэ тихэгъэгу» зыфиІорэр зэнэкъокъум щыпхырищыгъ. Гухэлъэу ащкІэ Еленэ иІагъэр зэхэугуфыкІыгъэу, нахь зегъэушъомбгъугъэу Адыгеим ехьылІэгъэ шІэныгъэхэр кІэлэцІыкІухэм ятыгъэнхэр, нахь куоу льэпкъ культурэм нэІуасэ фэшІыгъэнхэр ары. ИІофшІагъэ уасэ къыфашІыгъ: апэрэ чІыпІэр ыкІи ахъщэ шІухьафтынэу сомэ мин 30 къы-

ратыгъэх. Еленэ сабый 34-рэ къыфэгъэзагъ, ыгу етыгъэм шІыкІэ зэфэшъхьафхэр ыгъэфедэхэзэ, нэбгырэ пэпчъ Іоф дешІэ. Сабый ІыгъыпІэм ипащэу Елена Бедловскаям къызэриІорэмкІэ, учреждением сабыи 136-рэ щаІыгъ. Ахэр купиплІэу зэтефыгъэх. Анахь дэгъумэ ащыщ Елена Щербань ыІэ илъ группэр.

ХЪУЩТ Щэбан. Сурэтым итыр: Елена Щербань.

Лъытэныгъэ зыфашІырэ

КІэлэегъаджэм цІыфым ищыІэныгъэ чІыпІэ ин щеубыты, ащ пІуныгъэм ыкІи гъэсэныгъэм иІахьышхо ахельхьэ. Чылэ цІыкІоу Джамбэчые дэт гурыт еджапІэм икІэлэегъадж Шэуджэн Джантыгъэ. Иныдэлъфыбзэ идэхагъэрэ ибаигъэрэ кІэлэеджакІохэм альигъэІэсыным илъэс пчъагъэ хъугъэу емызэщэу пылъ. КІэлэцІыкІухэр шІу ельэгъух, игуапэу, иІофшІэн фэчэфэу шІэныгъэ дэгъу аригъэгъотынымкІэ зэкІэри ешІэ. Ныдэлъфыбзэр шІу ягъэлъэгъугъэным ынаІэ тет. Исэнэхьат хэшІыкІ икъу зэрэфыриІэм ишІуагъэкІэ исыхьатхэр гъэшІэгьонэу зэхищэнхэр къыдэхьушъ, еджэкІо цІыкІухэр агу етыгъэу едэІух.

Джантыгъэ Джамбэчые къыщыхъугъ. Гурыт еджапІэм ыуж Адыгэ кІэлэегъэджэ институтым илъэпкъ факультет щеджагь. Ар къызеухым ичылэ цІыкІу ыгъэзэжьи, гурыт еджапІэм Іухьагъ. Ащ къыщыублагъэу къыхихыгъэ сэнэхьатым илъэс 39-рэ хъугъэу рэлажьэ, Іоф къыдэзышІэрэ цІыфхэм шІу алъэгъу, ригъэджагъэ-

хэми шІукІэ игугъу ашІы.

Мы бзылъфыгъэм ыгурэ ыпсэрэ етыгъэхэу Іоф зэришІэрэм ишыхьатых иІофшІагъэхэм уасэу къафашІыгъэр. «УФ-м гъэсэныгъэмкІэ иІофышІэ гъэшІуагъ» зыфиІорэ цІэр къыфагъэшъошагъ, АР-м шІэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкІэ и Министерствэ, район гъэІорышІапІэхэм ящытхъу тхылъхэр мызэу, мытІоу къыратыгъэх. КІэлэцІыкІоу ригъаджэхэрэр республикэ олимпиадэхэм ахэлажьэх, хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къащыдахых.

Джантыгъэрэ ишъхьэгъусэу Мыхьамодэрэ унэгъо зэкІужь зэдашІагъэ, пшъэшъитІурэ шъаорэ зэдапІухи, альэ тырагьэуцуагьэх.

ШъхьэкІэфэныгъэрэ лъытэныгъэрэ зыфашІырэ кІэлэегъаджэм псауныгъэ пытэ иІэнэу, исабыйхэм яхъяр хэмыкІынэу, ригъэджагъэхэм ашъхьагъ бэрэ итын амал иІэнэу тыфэлъаІо.

ШХОНЧЫБЭШІЭ Рузан.

АДЫГЭ

СЯЕР СЯЕР СЯЕР СЯЕР <u>ТЕАТРЭМ И ДУНЭЕ МАФЭ ИПЭГЪОКІ</u> СЯЕР СЯЕР СЯЕР СЯЕР

Зэфэхьысыжьхэр къызэрыкІохэп

Театрэм и Дунэе мафэ ипэгъокі у спектаклэхэр тиреспубликэ щэкІох. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьимэ ыціэ зыхьырэм джырэблагъэ спектаклэу къыщагъэлъэгъуагъэхэм бэрэ тяплъыгъэми, тшогъэшіэгъоных, тязэщырэп.

Шэртэнэ Аскэрбый ытхыгъэ комедием техыгъэ спектаклэу «Сомэ мин 600»-р Къалмыкъым изаслуженнэ артистэу Хьакъуй Аслъан икІэрыкІэу Лъэпкъ театрэм щигъэуцужьыгъ. Спектаклэр Мыекъуапэ имызакъоу, тикъуаджэхэм къащагъэлъагъо.

Унагъом ис пшъашъэм идэкІогъу. Псэлъыхъохэр къылъыкІохэу фежьагъэх, ау ахэдэным дэгуІэрэп. Янэ-ятэхэр егъэзыгъэх. Хэбзэ ахьэу унагъом ытын фэе ахъщэр къызыхахын ямы Гэу алъытэ. Пшъашъэм хэкІыпІэшІу къафигъотыгъ. Ахъщэ къаІэкІихы шІоигъоу зыгорэхэм ятхьагъэпцІэкІыгъ.

Артист цІэрыІохэу КІыкІ Юрэ, Устэкьо Мыхьутарэ, Мурэтэ Чэпае, Кушъу Светланэ, Уджыхъу Марыет, нэмыкІхэм ярольхэр гъэшІэгъонэу къашІых. КІэмэщ Разыет игъэпсыкІэ лъэныкъо -еатетехьан е Пимехфанкантерес щы. Пагэу щыт шъхьаем, ишъ-

ರ್ತಾ ರ್ವಾರ್ಡಾ

нагъо щыІзу зыдешІзжьы, ахъщэм шъхьасырэп...

Джымэ Заремэ пшъашъэм мэркьэур икІас, льэпкь шэн-хаб- къызэІуехых...

хьэгъусэ шІокІодынымкІэ щы- зэхэр зэрехьэх. Зы ролымкІэ ар бащэ фэдэу къытщэхъуми, Заремэ ІокІэ-шІыкІэшІухэр къыгъотыхэзэ, артистым ыгъэфедэн ироль къешІы. НэшІо-гушІу, сэ- ылъэкІышт амалхэр ІупкІэу

тиконцертхэр сае сае сае сае

Орэдым къашъор игъус

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэды-Io-къэшъокіо ансамблэу «Ислъамыем» иконцертхэр тирайон гупчэхэу Красногвардейскэм, станицэу Джаджэм ащыкіуагъэх.

Республикэм ирайонхэм зичэзыу зэІукІэхэр ащызэхащэщтых. Гъэтхапэм и 23-м «Ислъамыем» иконцертышхо псэупІзу Тульскэм щыкІонэу щыт. Ансамблэм ихудожественнэ пащэу, композиторэу Нэхэе Аслъан къызэрэти Гуагъзу, лъэпкъ культурэмрэ искусствэмрэ цІыфмэ нахьышІоу алъыгъэІэсыгъэнхэм фэшІ шІэжьым къыпкъырыкІыхэзэ, концерт гъэшІэгъонхэр Адыгеим щызэхашэштых.

<u>— УШУ. МЫЕКЪУАПЭ ИЗЭІУХЫГЪЭ ЗЭНЭКЪОКЪУ</u>

Апэрэ зэІукІэгъумэ тагъэгугъэ

Мыекъуапэ ушумкіэ изэіухыгъэ зэнэкъокъоу Адыгэ къэралыгъо университетым щыкІуагъэм илъэси 9 - 16 зыныбжь кlалэхэр хэлэжьагъэх. Адыгэкъалэ, Кощхьаблэ, Краснодар, Лабинскэ Инэм, Мыекъуапэ яспортсменхэр апэрэ чіыпіэхэм афэбэнагъэх.

Адыгэ Республикэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф зэнэкъокъур рагъэжьэным ыпэкІэ ушумкІэ республикэм испорт федерацие зэрэзэхащагъэр, апэрэ зэнэкъокъоу Мыекъуапэ щыкІорэм мэхьэнэ ин зэрэратырэр зэхахьэм къыщи Уагъ. Федерацием хэбзэ шапхъэмэ адиштэу Іоф ышІэщт. Джармэкъо Юсыф зэрэхигъэунэфыкІыгъэу, Адыгеим спорт льэпкьхэмкІэ зэІукІэгьоу щызэхащэрэр макІэп. Шэн-хэбзэ шІагъохэр яІэхэ хъугъэ. Спортым ишІуагъэкІэ тиреспубликэ дунаим нахь щызэлъашІагь. Ащ зиІахьышІу хэзышІыхьагьэмэ ащыщ СССР-м изаслуженнэ тренерэу, Мыекъуапэ ибэнэпІэ еджапІэ профессиональнэ шІыкІэм тетэу гьогу тезыщи, ылъапсэ зыгъэпытэгъэ Кобл Якъубэ. Ащ иІофшІагьэ республикэм щыльагьэкІотэщт.

УшумкІэ зэнэкъокъум хэлажьэхэрэр игъонэмысэу зидунай зыхъожьыгъэ Кобл Якъубэ тапэкІи зэрэфэшъыпкъэщтхэр къаушыхьатэу шъхьащэ фашТыгъ, зы такъикъэ фэшъыгъуагъэх.

БэнэпІэ алырэгъум спортсмени 118-рэ щызэнэкъокъугъ. Аныбжьхэм ялъытыгъэу купиплІэу гощыгъагъэх. Апэрэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэхэр: ШэхэлІ Бислъан, кг 40, ХъорэлІ Ислъам, кг 60,

Мыекъуапэ тІури щыщ, ЛІыгъур Азэмат, кг 65-рэ, Кощхьабл, Шэуджэн Бисльан, кг 56-рэ, Адыгэкьал, Даур Мурат, кг 40, Хьакурынэхьабл.

Спортсменхэр зыгъэхьазырыгъэхэ тренерхэр: Даур Хъамед, ХъокІон Зубер, Вэрэкъо Долэт, ХъокІо Азэмат, Абрэдж Асльан, НэмытІэкьо Аскэр, Мыкъо Алый, Къэлэшъэо Аскэр.

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдэзыхыгъэмэ афэгушІуагъэх, щытхъу тхылъхэмрэ медальхэмрэ аратыжынгых. Адыгэ Республикэм спорт ушумкІэ ифедерацие итхьаматэу Абрэдж Аслъан тызэрэщигъэгъозагъэу, ныбжьыкІэхэм яухьазырыныгъэ хагъэхьоным фэшІ тренерхэм зэгурыІоныгъэ ахэльэу пІуныгъэ Іофыгьохэм апылых, упчІэжьэгъу зэфэхъужьых. Республикэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет ІэпыІэгъу къафэхъушъ,

КІ ў зэхащэгъэ федерацием и Іофхэр дэгьоу делыш мехолявшеля, сатугет уехнетолястиал къадэхъунэу тафэлъаІо.

Сурэтыр зэнэкъокъум къышытырахыгъ.

Драматургэу Цэй Ибрахьимэ ипьесэ техыгъэ спектаклэу «КъокІасэри» Хьакъуй Аслъан ыгъэуцужьыгъ. Драмэм уеплъы зыхъукІэ шІулъэгъум узэригъэгупшысэрэм, зэфэхьысыжьэу уигъэшІырэм уагъэрэхьатырэп. Гуащэри, купышхом ипащи шІульэгъум ыбзэкІэ зэрэзэдэгущыІэхэрэм, чэщ мычьыеу рахырэм, нэмык Іхэми гур «агъэлъэпэрапэ». Артистхэу ЛІыунэе Асыет, Тхьаркъохъо Теуцожь, Ацумыжь Нурбый, Болэкьо Аминэт, Ацумыжъ Тембот, Ахъмэт Артур, Нэхэе Адам, нэмык Іхэми ярольхэр дэгьоу къашІыгъэх. Музыкэу ХьакІэко Алый спектаклэм пае ытхыгъэми узыІэпещэ, уигъэрэхьатырэп.

Сурэтхэр спектаклэм къыщытырахыгъэх.

<u>Футбол.</u>

А. Абрамовым и Кубок

Зыхьыщтыр къэшІэгъошІуа?

Адыгеим ифутболист ціэрыюу щытыгъэ Анатолий Абрамовым и Кубок къыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ шіэжь зэнэкъокъур Мыекъуапэ щэкіо. ЦКЗ-м истадион зичэзыу ешІэгъухэр шэмбэтым ыкІи тхьаумафэм щызэха-

Финалым и 1/8-м хэхьэгъэ командэхэр зэГукГагъэх. ЕшГэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

«Ханскэр» — «МГТУ-2» — 2:1, «Улап» — «Звезда» — 5:2, «Кавказ» — «Джокер» — 8:1, «Динамо» — «Ошъутен» — 3:2, «Радуга» — МСЙУ — 4:4, (пенальтикІэ 3:1), «Спортмастер» — «Делотехника» — 4:2, УВД—«Газпром» — 2:1, «Квант» — «Нарт» — 6:3.

Финалым и 1/4-м щызэІукІэщтхэр:

«Динамо» — «Кавказ» «Спортмастер» — «Радуга» УВЛ — «Квант»

«Улап» — «Ханскэр». ЕшІэгъухэр шэмбэтым ЦКЗ-м шыкІоштых. Финалныкъор, финалыр стадионэу «Юностым» шызэхэтшэштых, къыти Гуагъ зэнэкъокъум исудья шъхьа Гэнэшъу Мыхьамодэ.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм

я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

> Редактор шъхьаІэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм

иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ

и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэкІыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгьэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр **3560** Индексхэр 52161 52162 Зак. 704

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00